

శ్రీమతి సారభం

43966

శ్రీమతి భాగ్యము

43966

శ్రుతి సౌరభం

ప్రథమ భాగం

శ్రీ. శృంగేరి జగద్గురు మహాసంస్థాన పురాణ విద్వాంసులు

'విద్వాలంకార', 'భాషాప్రసీద'

డాక్టర్ చిట్టావూరి శివరామకృష్ణశర్మ

M.A.(Tel), M.A. (Sanskrit), Ph.D.

రీజర్

అంధ్రజాతీయ కళాశాల, మచిలీపట్నం

పద్మనాభ గ్రంథమాల

మచిలీపట్నం

ప్రథమ ముద్రణ : ఏప్రిల్ 2000,

ప్రతులు : 1000

This book is published with Financial
Assistance of Tirumala Tirupati
Devasthanams under their scheme
' Aid to Publish Religious Books '

మూల్యదిక్రం :

మొహంబోదారోలో లభించిన వశువతి దేవుని

ముద్రికకు ఉపాద్యక్షుడు

ప్రతులకు :

Ch. కృష్ణవేణి

C/o. Dr. Ch. శివరామకృష్ణశర్మ

8/221, గాడుగుపేట

మచిలీపట్నం - 521 001

SRI VENKATADWARA
CENTRAL LIBRARY &
RECORDS SECTION
Acc No 43966
Date
1

ముద్రణ :

శ్రీశ్రీ ప్రింట్స్ ప్రైవేట్

మచిలీపట్నం

ఈ వేద పరిశోధనకు ప్రేరణ, శక్తి, మార్గము ప్రసాదించినవారు
సద్గురు సాయిసాధులు

ఈ గ్రంథము వెలుగుచూచే భాగ్యాన్ని అనుగ్రహించినవారు
శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారు

వారి కృపాఫలాన్ని మరెవరికో సమర్పణ చేయడానికి నేనెవడను?

త్వదీయ మేవ గోవింద
తుభ్య మేవ సమర్పయే

- రచయిత

ఎందరో మహానుభావులు...

ఈ శ్రుతి సౌరభం నలుదిక్కులా వ్యాపించడానికి అర్థిక సహకారం ప్రసాదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారికి,

నా రచనలు వెలుగులోకి రావడానికి అనుక్షణం ప్రోత్సహిస్తున్న మిత్రులు నైపుకులు బ్రహ్మతీ అరిపిరాల సీతారామయ్యగారికి,

ఈ గ్రంథాన్ని చూచి తమ అమూల్యమైన అభిప్రాయాన్ని ఇచ్చిన మహామహోపాధ్యాయ రావుపతి పురస్కారగ్రహీత, సాల్లస్వేద్యాయ భాస్కర, వేదభాష్యరత్నాకర, మీమాంసావిద్వాప్రవీణ, శాస్త్రవిది, స్మార్తాచార్య బ్రహ్మతీ సన్నిధానం లక్ష్మీనారాయణ మూర్తువధానులుగారికి,

ఈ వ్యాసాలను చదివి, అవి అంగభాషలోనికి పరివర్తనం కావాలని రెండువేల రూపాయల విరాళంతో శుల్లకాశాసనం చేసిన ద్వాదశ భాషావండితులు, సుకవి, త్రిపురసుందరీ ప్రతిష్ఠాన వ్యవస్థాపకులు, అమెరికాలోని హిందూ సంఘ సాంస్కృతిక కేంద్ర పరిపాలనాధికారి అచార్య కోట సుందరరామశర్మగారికి, భారతీయ సంస్కృతీ ప్రీతితో అస్పృష్టంగా ఉన్న మహాదేవ ముద్రికను, హయగ్రీవ ముద్రికను చిత్రాలుగా గీయించి, శ్రుతి సౌరభం 3వ భాగం ముద్రణకు అర్థిక సహకారం చేసిన గోపి గోల్డ్ ప్లేటింగ్ వర్క్స్ అధినేత వదాన్యులు శ్రీ మహంతాళి సత్యనారాయణగారికి,

నా పరిశోధన వ్యాసంగాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ నా కృషిని అభినందిస్తున్న అంధ్ర జాతీయ కళాకాల పాలకవర్గం అంధ్రజాతీయ విద్యాపరిషత్తు, మచిలీపట్నం వారికి, నాల్గు సంవత్సరాలుగా మా కుటుంబాలోగ్యాన్ని కాపాడుతూ, వేదభాష్యశ్రవణం చేయడం ద్వారా నా పరిశోధన వ్యాసంగానికి పరోక్షంగా తోడ్పడిన డాక్టర్ జ్యోష్యుల కాలిదాసుగారికి, దీనిలోని చారిత్రక

వ్యాసాలను అంగంలోకి పరివర్తనం చేసి తమ విశిష్టాభిప్రాయాన్నిచ్చి ప్రోత్సహించిన ప్రముఖ చరిత్ర విద్వాంసులు, శ్రీ పద్మావతీ మహిళా హిందూకళాశాల ప్రాధాపత్యులుగా పనిచేసి విశ్రాంతినందిన శ్రీ సర్వ రామమోహనప్రసాద్, M.A., Ph.D. గారికి,

భారతీయ సంస్కృతిపై అభిమానంతో, హరప్పా సంస్కృతిలో వేదసంస్కృతి అనే వ్యాసాన్ని విడిగా ప్రచురించి వలుపురు ప్రముఖులకు వందిపెట్టిన దేవీపూజాధురంధరులు, వదాన్యులు బ్రహ్మాశ్రీ కోట సీతారామశాస్త్రిగారికి,

ఈ వ్యాసాన్ని తమ పత్రికలలో ప్రచురించిన శ్రీవాణి పత్రికా సంపాదకులు శ్రీ కొమరగిరి కృష్ణమోహనరావుగారికి, అంధ్రప్రభ సాంస్కృతిక విలేఖరి శ్రీ ముదిగొండ శాస్త్రిగారికి,

ఈ గ్రంథం భారతదేశ ప్రముఖులకు చేరడానికి అర్థిక సహకారమిచ్చిన చిట్టిగోదారూ నారసింహ సంస్కృత కళాశాల థియేటర్ శ్రీ భారతం శ్రీమన్నారాయణగారికి (రిటైర్డ్) వ్యాదయవూర్వక ధన్యవాదాలు.

భారతీయ సంస్కృతిమీది అభిమానంతో ఈ గ్రంథం వెలుగులోకి రావడానికి మార్గాలు వెదకి, దీనిని సుందరంగా తీర్చిదిద్దకున్న శ్రీ తేజశ్రీ షిరిడి ఫ్రంటర్స్ అధినేత శ్రీ సిహెచ్. సాయిబాబా గారికి, పకువతి దేవుని ముద్రితకు, పాయగ్గేవ ముద్రితకు అందమైన ఉచితచిత్రాల నందించిన కళాకారుడు శ్రీ టి. భాస్కర్గారికి నా కృతజ్ఞతలు.

అల్లికిల్లిగా ఉండే నా రాతకు సహనంతో స్పష్టంగా, సుందరంగా సాపు థియేటరు సమకూర్చి సహకరిస్తున్న నా అర్ధాంగి చి. సో. కృష్ణదేవీకి కుఠాళీస్సలు.

విషయ సూచిక

పుట

1.	అభిప్రాయాలు	...	
2.	ప్రవృత్తి నిమిత్తం	...	
3.	చిత్రాల వివరములు	...	
4.	హరప్పా సంస్కృతిలో వేదసంస్కృతి	...	1
5.	భారతీయ చిత్రలిపి పతనవిధానం	...	30
6.	భారతీయ లిపులకు మూలం ప్రణానం	...	35

అభిప్రాయములు

సాక్షాత్సాధ్యాయభాస్కర, వేదభాష్య రత్నాకర,
మీమాంసావిద్వాన్మహీణ, శాస్త్రవిధి, స్వార్థారాధ్య,
మహామహాపాద్యాయ, రాష్ట్రపతి సమ్మానిత
సన్నిధానం లక్ష్మీనారాయణమూర్తి అవధానగారు

భారతీయ సంస్కృతికి వేదమే మూలము. అది-అనాదియనియు, అత్యుదయ విశ్లేయవ సాధవమనియు భారతీయుల విశ్వయము. వర్ణ-వద-కాశ్యాత్మకమైన ఒక వాఙ్మయము అనాదిమైయుండుటను కనివిని యిరుగని నైదేశికులు కొందరు ఇందుకాశ్చర్యచకితులగుచుండగా, అసూయాచరవతులగు మరికొందరు కాలనిర్ణయ వ్యాజముతో వేదములకు పౌరుషేయత్వము సంకుగట్టుచున్నారు. ఇంతేకాక-ప్రత్యక్షనిర్ణయములగు వాయుగ్నిజుల పృథివీమార్కద్రవక్షుత నదీసముద్రసర్వభారత్యాది వదార్థముల కార్థవిశేషములచే ప్రభావితమైన అదిమాసవుల ముగ్ధతాత-ప్రలాపములే వేదములనియు, విజ్ఞానవికాసముతో పురోగమించుచున్న వేదీతరము వారికిని గ్రాహ్యములు కావనియు వాదించుచున్నారు. ఏవేవో హేత్వాధారములను చూపుచున్నారు.

చిరకాల పరతీయ ప్రభుత్వపరిపాలనలతో భారతీయ సంస్కృతి రిక్తిపోయినది. విదేశ సంస్కృతి విజృంభించినది. దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించినను, నైదేశిక సంస్కృతి పరివర్తనచేయని వ్యక్తులే ప్రభుత్వాధినేతలగుటతో యీభాషార్యముగ భారతీయ సంస్కృతిని పరివసించు పాఠములతోనే మన విద్యావిధానము కొనసాగుచున్నది. భావిభారతభాగ్యవిధాతలు కావలసిన మన బాలురు స్వేచ్ఛరూపమునే మఱచి పరమార్థహారులగుచున్నారు. యీశ్వరభాగవైశ నైదేశిక సంస్కృతిరతోవిజృంభణము-భారతీయుల కన్నులగొప్ప రీతానుపాదు చున్నది.

ఈ యనర్థమును తొలగించు తరంపుతో వేదసంప్రదాయభిజ్ఞులగు కొందరు పండితప్రకాండలు పరమతఖండనపూర్వకముగ గ్రంథములను రచించుటయు, ఉపన్యాసముల నిచ్చుటయు జరిగినది. జరుగుచునేయున్నది. కాని- ఇప్పటికి ఇంక ౭ ధికతరఫయత్నమావశ్యకమనిపించుచున్నది. ౧౩

శ్రీ చిజ్జాపూరి శివరామకృష్ణకర్మగారు - యువకులు, ప్రజ్ఞావంతులు, వేదవేదాజ్ఞాది వివిధవిద్యాస్థానములలో నిష్ఠాతులు, రచయితలు, విమర్శకులును. అంగ్రజాభిజ్ఞుత - వారి వైరుష్యమునకు వన్ని తెచ్చినది. వైదిక సంస్కృతిపై వారికి గల అదరాభిమానములు - అభినవ్యవీయములు. వేదశాసనిర్ణయదుర్వాద విర్వాధములై వారొక విశిష్టగ్రంథమును వెలువరింపజూచుకొనినారు. తదనుగుణ సామాజికసంభరజాతీయైయున్న వీరికి అదృష్టవశమున 'హరప్రసాద్' కాలమునాటి ముద్రికలు లభించినవి. ఎన్నియో ప్రతులకోర్చి సాక్ష్యక్షేత్రతో వానిని పరిశీలించగా- ప్రజానసముద్వితమైన వ్యవ్రతీకశివస్వరూపము మొల వారి కందు గోచరించినది. దానితో వారి హృదయము అనన్యభరితమైనది. తాను నిరూపించ దలచిన అర్థమునకేవి ప్రజలమైన సాక్ష్యములగుటయే అందుకు కారణము.

"యోవేదాదో స్వరభోక్తః..." "ప్రజావశ్యస్థసామివ" అన్యూదితచనములను బట్టి వేదములమైన ప్రజావము, తత్త్వవర్తకము - ప్రతిపాద్యమునైన శివస్వరూపము అందు ముద్రించబడియుండుటను బట్టి అనారోగ వేదము, వైదిక ధర్మము ప్రచారములోనున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఇంతకాక- "అదికాలమున భారతీయులకు 'తమ' జ్ఞానములేదనియు, కావుననే వారు వేదమును 'కృత్రిగా' వ్యవహరించివారనియు, తరువాత వైదేశీకులవ్వారా వేర్పూకొనివారనియు" అధునికులు వేయు దుష్ప్రచారమునకు ఆ ముద్రికలోని ప్రజావాక్యరమే సమాధానమగుచున్నది. శ్రీ కర్మగారు చెప్పిన యీ ముద్రికావిశేషములు నాకును అశ్రద్ధమును కలిగించినవి.

వేదశాసనిర్ణయములై ప్రయత్నించిన విదేశ-చ్యవేశపరికోళకులలో కొందరు- B.C.1500 నం. కాలమున వేదములు రచించబడియుండునని చెప్పుగా,

మరికొందరు - B.C. 4500 నం అనియో, ఇంకా కొందరు - B.C.20,000 నం అనియో చెప్పుట జరిగినది. ఇప్పుడది 'హరప్ప' కాలమును దాటినదని నిశ్చయమగుచున్నది. ఇట్లు పోయి పోయి, యా వేదకాలము - వేదముల అనాదిత్వములో పర్యవసితమైనను అశ్రద్ధపడవలసిన యవసరములేదు.

శ్రీ శర్మగారి గ్రంథములో - వేదకాలనిర్ణయము ప్రాచీనజ్ఞమును వహించినను, వేద సంబద్ధములగు అపూర్వవిషయములను పెక్కింటిని గూడ వారు వివిధప్రకరణములలో వివరించినారు. వేదములో - అధునిక విజ్ఞానము, భౌగోళవిశేషములు, త్యోతిషము, ఓషధిగుణ-వినియోగములు, వ్యవసాయము, స్త్రీగౌరవము, ఇతిహాస పురాణములతో వేదోపబృంహణము, స్వరసమన్వయము - ఇత్యాదులు.

ఈ గ్రంథములోని కొన్ని ప్రకరణములు శ్రీ శర్మగారు చదువగా విని యానందించు భాగ్యము వారు కలిగినది. భారతీయ విద్యాస్థానములలో వారికి గల నైదుష్కము, ప్రమాతోపవత్తి పురస్కృతమైన విషయోచస్థాపనము, మాస్ట్రీక్రీకతో జేయు విషయవిమర్శనము ప్రశంసాపాత్రములై ఉప్పొరుచున్నవి.

ఈ గ్రంథమును ముద్రించి, వేదవిజ్ఞాన నైష్ఠ్య జిజ్ఞాసువులందరికిని అందజేయవలెనని శర్మగారు సంకల్పించినారు. ఇది బహుధన వ్యయసాధ్యమైన కార్యము. వేదవిజ్ఞాన-ధర్మాభిమానులైన సంపన్నగృహస్థులును, ధర్మప్రచారసంస్థలును సహకరించి, వారి సంకల్పము సఫలమగునట్లు అనుగ్రహింపు మని వేదభగవానుని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు

17-3-2000

నే. లక్ష్మీనారాయణమూర్తి

అవార్డు కోట సుందరరామశర్మగారు

హిందూ సంఘ సాంస్కృతిక కేంద్ర పరిపాలనాధికారి, శాన్ ఫ్రాన్సిస్కో,

ద్వాదశభాషా పండితుడు, సుకవి,

శ్రీవృథసుందరీ ప్రతిష్ఠానం వ్యవస్థాపకుడు, మదిరీపట్టణం

డాక్టర్ రిజ్దానూరి శివరామకృష్ణశర్మగారు నాకు విరళాల పరిచితులు. ఆయన తంకరమతంలో నా అధ్యక్షులలో వేదోపన్యాసాణంపై చేసిన ప్రసంగం నాకు చాలా అనందం కలిగించింది. శర్మగారు కొన్ని సంవత్సరాలు వేదంపై చేసిన పరిశోధనల ఫలితమే 'శ్రుతి సౌరభం'.

ఈ వ్యాస సంవత్సరంలో వేదంలో విజ్ఞాన విషయాలు, జ్యోతిషం, ఎక్కాలు, నైద్యం మొదలయిన అనేక విశేషాలున్నాయని విరూపాక్షులారు. 'అనాగరతులయిన ప్రాచీన మానవులు ప్రకృతి శక్తులను చూచి భయపడి చేసిన స్తోత్రాలే వేదాలు' అని చరిత్ర గ్రంథాల్లో లేన వేద పరిచయం అనక్కమని తేలుతోంది.

వేదంలో 12 ఎడ్లతో, 6 కాదులతో దున్నే నాగల్లతో సేద్యం ఉందని వీరు విరూపాక్షులారు వల్ల 'అర్జునుల దేశదిమ్మరులు, వారికి సేద్యం తెలియదు' అనే విమర్శలు నిరాధారాలని తేలుతుంది.

హరప్పా నాగరికతలో నైదిక సంస్కృతి అనే వ్యాసం హరప్పా మొహంజోదారో శ్రవ్యకాలలో దొరికిన అవశేషాల ద్వారా అనారోగ్య రుక్మాధన, హయగ్రీవాధన, నైదిక సంస్కృతి, ప్రణామం ఉన్నట్లు వెల్లడిస్తుంది. కనుక, క్రీ.పూ. 1500 ప్రాంతంలో అర్జునుల భారతదేశానికి వచ్చారు. వేదాలకాలంలో ఇయలుదేరిన వే వారాలు సత్కడూరాలని స్మృతుచేస్తుంది. ప్రణామం నుండి క్రూర్యాలిది ఇయలుదేరిందనే నిరూపణం వల్ల 'భారతీయులు విదేశీయుల నుండి దిద్ది తీసుకున్నారు' అనే తివారాలు కచ్చితాలని తెలుస్తోంది. గాంగ్గ అనే ఋగ్వేద వేదం 'గంగ' సంస్కృత పదమే అని సాక్ష్యం చెబుతోంది.

ఇంకా అనేక వేద విశేషాలతో నిండిన యా శ్రుతి సౌరభం అంగ్లభాషలోకి గూడ పరివర్తకమయి ప్రపంచ మంతటా వ్యాపించాలి. ఇది వేదంపై ఉన్న దురభిప్రాయాలను తొలగించాలని నా మేల్లకా కావనం.

- ప్రొఫెసర్ కోట సుందరరామశర్మ

S. Rama Mohan Prasad, M.A., M.Phil.

Principal (Retd.)

Sree Padmavati Mahila Hindu Kalasala

Machilipatnam

1-5-1999

I have gone through the article “హరప్పా సంస్కృతిలో వేద సంస్కృతి” by Dr. Ch. Siva Rama Krishna Sarma. My knowledge of Indian History has come from the study of the books written by English author like Dr.V.A. Smith, or early Indian authors like Majumdar. The books of English authors are based upon their interpretation of our country's history written in a manner to suit their purposes. They were written with the object of glorifying and perpetuating their own rule and negating all that is great or noble in the country's history. There may be a number of exceptions but most English or Western authors followed the traditional pattern - that Indian civilization is of recent origin, that the Aryans came here from outside, that they had destroyed the earlier rule and civilization of the Dravidians and so on and so forth. They had written that the civilization discovered at Mohenjodaro and Harappa, two villages on the banks of the Indus river, was a Dravidian civilization and the migrating Aryans had destroyed it and imposed their own civilization.

Dr. Siva Rama Krishna Sarma's article has opened an entirely new line of thought. A scholar of no mean order, he has used his vast knowledge of Sanskrit literature to make a deep study of the figures and articles unearthed at the two places, and identify them with the description of the various rituals and sacrifices mentioned in the vedic texts. In the process he has dispelled many of the fallacies of the so called Aryan-Dravidian conflict.

Dr. Sarma's description of the worship of Siva-Pasupati, as found in one of the figures at Mohenjodaro, is a case in point. He has made a through examination of the figure bit by bit and pointed out how it relates to the worship of Rudra as mentioned in our Sruti as well as Smriti literature. The various 'names' of the Lord as narrated in the శివసహస్రనామ స్తోత్రము have been literally brought to life in Dr. Sarma's description of the figure, especially nama "వృక్షావృక్ష".

Dr. Sarma proceeded to make out strong case for the existence of "Yagna" during the period. The worship of the mothergoddess is effectively pointed out with the very large number of references made to the Deity in our texts. The mention of "Hayagriva" has served too important purposes. A case was made out for the existence of the worship of Lord Vishnu at that time, as also use of the horse, which it has been thought likely, that the Indus people did not know. The existence of ironware has also been effectively pointed out. The foodgrains and the articles of daily use as unearthed in the two places, have been identified with the same as referred to in our texts.

Dr. Sarma in his article, has brought out the following facts.

- 1) Indian civilization is a continuous process
- 2) The so called Aryan-Dravidian conflict is a fallacy, and
- 3) The Mohenjodaro - Harappa culture is the same as the Vedic culture.

He is quite correct in writing that a further reference to Sanskrit literature will be yielding more details about the civilization of Mohenjodaro and Harappa.

- S. Ramani Mohan Prasad

ప్రవృత్తి నిమిత్తం ...

భారతదేశ చరిత్ర తొలి పుటలలో 'కొంగ్రెసు' అయిదు శాతం హిందువులు అయిదు శాతం విదేశీయుల చేతిలో పరాజితులయి వారితో పాలింపబడినారనేది ప్రపంచంలోనే ఒక వింత' అనే వాక్యం కనబడుతుంది. నిజమే. అనైకమత్యం, ఉపేక్షాభావం వంటి అవలక్షణాలున్నచోట ఎన్ని వింతలయినా సంభవించవచ్చు.

భారతదేశంలో, అంధ్రప్రదేశ్‌లో ఊరూరా వేదపథలు జరుగుతూంటాయి. వేదపండిత సమూహాలు చేయడం సామాన్యమి స్థాయి నుండి రాష్ట్రపతి స్థాయి వరకు ఉంది.

కాని నైతిక సాహిత్య చరిత్ర, భారతదేశ చరిత్రలకు చెందిన గ్రంథాలలో వేదాన్ని గురించి చాలా హీనభావాలు కనబడతాయి. పాతకాల స్థాయి నుండి విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధన స్థాయి వరకు ఆ భావాలనే హిందూ విద్యార్థుల చేత అధ్యయనం చేయిస్తున్నారు. ప్రపంచంలో ఏ దేశంలో ఏ మతానికీ ఇటువంటి దుస్థితి పట్టి ఉండదు.

ఒక విషయం సత్యమయినప్పటికీ మనకు ఇష్టమయినా కష్టమయినా అంగీకరించక తప్పదు. కాని ఒక సత్యం కాని విషయాన్ని సత్యంగా భావించి, దానిని విద్యార్థులచే అధ్యయనం చేయిస్తూ వారిలో మౌనతా భావాన్ని పెంపొందించే జేయడం మన చరిత్ర గ్రంథాలు చేస్తున్న ఘన కార్యం.

ఇంతకీ చరిత్ర గ్రంథాలలో వేదాలను గురించి కనబడే హీనభావాలేవి? అని ప్రశ్న.

అర్హులు ప్రశ్నలను చూచి భయపడి చేసిన ప్రార్థనలే వేదాలని ఒక భావం. పురోహితులు వాళ్ళ వృత్తికోసం పెందిన నిరుపయోగ కర్మశాండలో

వేదాలు నిండి ఉన్నాయని మరొక భావం. శ్రీ. పూ. 1500 ప్రాంతాల్లో భారతదేశాన్ని ఆక్రమించిన అర్యజాతివారు ఆ తరువాత రచించినవి వేదాలనేది ఒక వాదం.

ఈ భావాల వల్ల వేదాలు పల్లెల్లో పాడుకునే పాటల వంటివనే భావం ఏర్పడుతోంది. వేదం తర్వాత బయలుదేరిన శ్రీమద్రామాయణ మహాభారతాదులు సత్యదూరాలయి కల్పనలుగా భావించబడుతున్నాయి. ఎందుకంటే శ్రీ.పూ. 1500 నుండి వెయ్యి సంవత్సరాల కాలం చరిత్రకారుల అభిప్రాయం ప్రకారం అంధ యుగం. శ్రీమద్రామాయణ భారతాదులు శ్రీ.పూ. 500 తరువాత ఏర్పడినవని వీరు భావిస్తారు. ఆ కాలం నుండి మనకు చరిత్ర తెలుస్తోంది. ఆ కాలంలో శ్రీరామకథ, శ్రీకృష్ణకథ జరిగినట్లు ఆధారాలు లేవు. లోగడ ప్రామాణికంగా భావించబడిన హిందూ వాఙ్మయం ఒట్టి కల్పిత వాఙ్మయంగా చరిత్రకారులు సాధిస్తున్నారు.

హిందువులకు లిపి లేదు. గ్రీకు లిపి నుండో, అరబీస్ లిపి నుండో వారు లిపిని ఎరవు తెచ్చుకొన్నారని ఒక వాదం.

గంగ అనే పదం సంస్కృత పదం కాదు. అస్థిక్ భాషా పదం. దానిని అర్యులు సంస్కృతీకరించుకొని సంస్కృతంలో చేర్చుకొన్నారని ఒకరి వాదం. దీని వల్ల శ్రీమద్రామాయణం, మహాభారతం, పురాణాలు, వేదాలు మొదలైన చోట్ల ఉన్న గంగ ప్రస్తావనలన్నీ నిరాధార కల్పనలని చెప్పినట్లే గదా!

స్త్రీలకు వేదాలలో సరియయిన స్థానం లేదు. భర్త మరణిస్తే ఆ స్త్రీలను బలవంతంగా నిప్పులోకి తోసి చంపేసేది వేద సంస్కృతి అనేది మరొక విమర్శ.

ఈశ్వండియా కంపెనీ వారు భారతదేశంపై పెత్తనం సాగించే కాలంలో భారతదేశంలో ఉద్యోగం చేయదలచిన ఇంగ్లీషు వారికి లండన్లో శిక్షణ ఏర్పాటు చేసేవారు. ఆ శిక్షణలో భారతీయులు అనాగరకులు- అడవి మనుష్యుల వంటివారు, వారికి మతం, సంస్కృతి వంటి వుండవూ, వారిలో చాలా జాగ్రత్తగా మెలగాలని హెచ్చరించేవారు.

చరిత్ర గ్రంథాలలో పై విమర్శలు చేయినప్పుడు ఈస్టిండియా కంపెనీ వారు చేసిన హాచరికలు నిజమే అనే భావం కలుగుతుంది.

వేదాభిమానులకు, సత్యాన్ని గ్రహించాలనే జిజ్ఞాసువులకు వేదాలకు సంబంధించిన యథార్థ విషయాలను చెప్పాలని యీ ప్రయత్నం. సద్గురు సాయిసాథుని దయవలన నా అన్వేషణకు లభించిన సమాధానాలే ఈ గ్రంథం. శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి అనుగ్రహం వల్ల ఈ గ్రంథం వెలుగు చూడడానికి నోచుకుంటోంది.

మొదట శ్రుతి సౌరభం ప్రథమ, ద్వితీయ భాగాలు ఒకే గ్రంథంగా ముద్రిద్దా మనుకున్నాము. కాని ఒక ప్రముఖ పండితులు 'ప్రథమ భాగం చరిత్రకు సంబంధించింది' అని, దానికి వేదంతో సంబంధం లేదని సూచించారు. నిజానికి గ్రంథంలో చాలా భాగం చరిత్రలో వేదంపై ఉన్న విమర్శలకు సమాధాన రూపమే. అయినా వారి సూచనకు విలువనిచ్చి దీనిని రెండు భాగాలుగా విభజించడం జరిగింది.

వేదాలపైన విమర్శలు ఇంకా చాలా ఉన్నాయి. వేదాలలో విశేషాలు వెల్లడించవలసినవి మరికొన్ని ఉన్నాయి. అందులో కొన్ని వ్యాసరూపాలను పొందాయి. స్వామి అనుగ్రహించి పాఠకులందరినీ శ్రుతి సౌరభం మూడవ భాగంగా అది గూడా త్వరలో ముద్రణ భాగ్యం పొందవచ్చు.

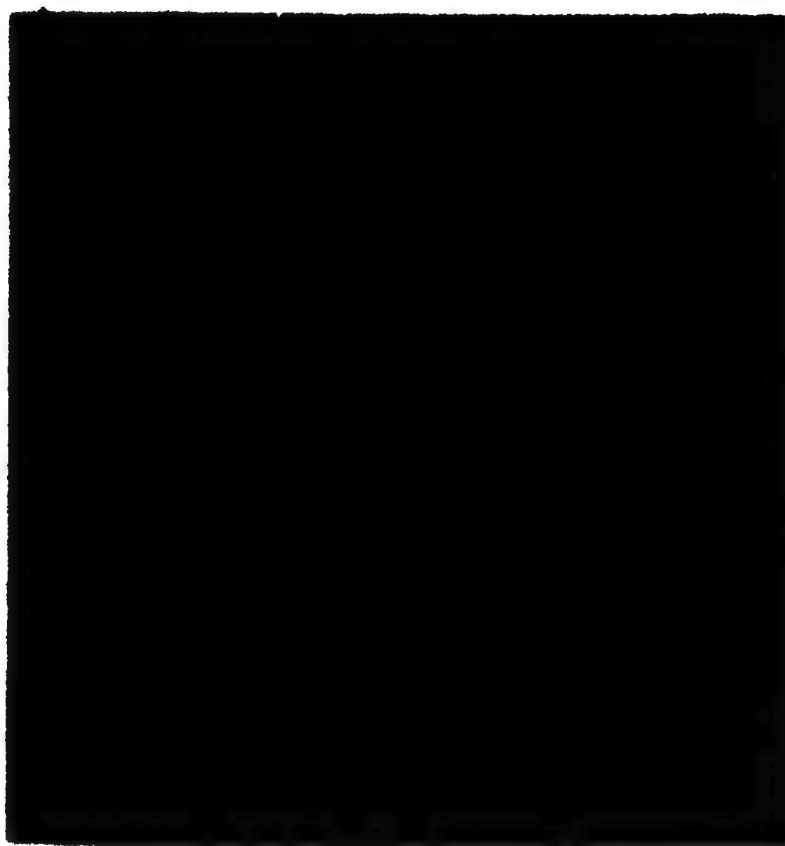
శ్రమ ప్రమాదాలవల్ల ఏనైన దోషాలు దొరలితే సవ్యదయులు చెప్పితే కృతజ్ఞతాభివందనములతో సవరించుకొంటానని మనవి.

చిత్రాల వివరములు

	పట
1. మొహంజోదారోలో దొరికిన పశుపతి దేవుని ముద్రిక	1
2. పశుపతి దేవుని ముద్రికలో ఉన్న బొమ్మలు (ఉపో చిత్రం)	2
3. వృషభము, యజ్ఞ పాత్రల బొమ్మలున్న ముద్రిక	9, 48
4. తలపై కుండలు పెట్టుకుని నాట్యం చేస్తున్న స్త్రీలు	10
5. బండరాయి, సూరుడురాయి	11
6. తమ్మెలు, తిలకం, ఉత్తరీయం ధరించిన వ్యక్తిబొమ్మ	13
7. స్నాన వాటిక	17
8. వది చిత్రాలున్న పటం	20
1. ఒంటికొమ్మ మృగం, 2. సింహవాహమడు, 3. గవయ మృగం, 4. ఒంటికొమ్మ మృగం, 5. ఒంటికొమ్మ దారల గుఱ్రం, 6. సైభాగం స్త్రీ, 7. త్రింద భాగం మృగరూపం కలిగిన వరమృగం, 8. ఒంటికొమ్మ గుఱ్రం, 9. పెద్ద వృషభం, 10. నామం, త్రికూలం ద్వికూలం, గుహలో ఉబరింగు, చక్రం మొదలయిన చిత్రాలున్న తిలకం, 11. చక్రం, కంఠం, త్రికూలం, బద్ధమృగం	
9. సింధు (బలి) ముద్రిక అది వృషభావరించబడిన పాయశ్రీవ జనన నన్నివేళ ముద్రిక	22
10. పాయశ్రీవ జనన నన్నివేళలో ఉన్న చిత్రాలు (ఉపోచిత్రం)	23
11. పైన మాచన దేహం, త్రింద మృగదేహం కలిగిన వృషభమృగం	28
12. నేటికీ పొందుపల గృహాలలో కనబడే గోమాత చిత్రం	29

హారప్పా సంస్కృతిలో వేద సంస్కృతి

హారప్పా గ్రామం మొదలయిన చోట్ల శ్రవ్యకాలలో లభించిన అవశేషాలను నూదించే సంస్కృతి హారప్పా సంస్కృతి. ఈ అవశేషాలు కొన్ని వేద సంస్కృతిని నూచిస్తాయి.

మొహంతోదాలో శ్రవ్యకాలలో పశువతి దేవుని మూర్తిక దొరికింది. (తరతరాల ప్రారంభ చరిత్ర - 21 పుట - ద్వితమ 2 వ పేజీలో చూడు.) దానిలో రుక్మరు అయిన శిరస్సుపై ఎడమ వైపు అయిదు శిరస్సుల పాము, దాని తలపై ముడి, దానికి కుడివైపున గంగా ప్రవాహము, దానికి కుడి ప్రక్క అర్ధ చంద్రుడు కనబడతారు. ఆ వృత్తి ఎడమ చేతి పై భాగంలో క్రింద రూపంలో ప్రణామం కనబడుతున్నది. దానికి పైన మేఘం, దానికి వెనుక చుక్కలున్నాయి. క్షిప్రవి శిరస్సుపై అక్షరాలు. అయిన వస్త్రాలు కనబడవు.

ప్రణవానికి పైన ఒక భాగం చెరిగిన దమరువు, దానికి కుడి ప్రక్క గొడ్డలి, దానికి కుడి ప్రక్క అయిదు తలల నర్పం, దాని మధ్య తలపై మఠి, నర్పానికి కుడి ప్రక్క వంచుతున్న అమృతం గల శంఖపాత్ర, దానికి కుడి వైపున తొక్కిచీల్చి బిడుతున్న కర్ర, దానికి ప్రక్క ఒక ఏనుగు, దాని క్రింద మనిషి ఉన్నారు. దాని క్రింద ఒక పశు శిరస్సు, దాని క్రింద బాణం వంటి అయుధం ఉన్నాయి. అయిన భుజాలకు, చేతులకు అలంకారాలున్నాయి.

రుద్రుని క్రింద భాగంలో అస్పష్టంగా ఉన్న పశువు రూపం ఉంది. ఈ వర్ణన రుద్రునిదని తెలుస్తోంది. దీనిని మూడు తలల పశుపతి దేవుని ముద్రికగా చరిత్ర కారులు చెబుతున్నారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 21 పుట) కొందరు రెండు కొమ్ములున్నట్లు వర్ణించారు (చరిత్రలో మతాలు - 2 పుట). కాని దీనికి మూడు తలలు, కొమ్ములు లేవు. ఉన్న శిరస్సుకు నుదుట అర్ధంగా కన్ను, దానికి పైన అస్పష్టంగా రెండు రేఖలు కనబడుతున్నాయి.

ఇక్కడ వర్ణించిన వస్తువులు వేదంలో, మంత్రశాస్త్రంలో రుద్ర రూప వర్ణనలలో కనబడుతున్నాయి.

మం - యోవేదాదా స్వరః ప్రోక్తే వేదావైచ ప్రతిష్ఠితః

తస్య ప్రకృతి రీచస్య యః పరస్య మహేశ్వరః

(వేద ప్రారంభంలో ఏ ప్రణవం చెప్పి బిడుతోందో, ఉపనిషత్తులలో ఏ ప్రణవం ప్రస్తావించిందో, దానిలో అకారాన్ని ఉకారంలో, దానిని మకారమునే ప్రకృతిలో రీచం చెయ్యగా దానికి తరువాత వాదంలో ధ్యానింపదగినవాడు మహేశ్వరుడు. తైత్తిరీయారణ్యకం 10 ప్ర. - 12 అ - 3) అని శ్రుతి ప్రణవం కంటే పరమైన వాడు పరమేశ్వరుడని చెప్పింది.

శ్లో || కాంశం పద్మావనమ్ శశిధర మతుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం
తూలం వజ్రంచ ఖడ్గం పరశు మథయదం దక్షిణాగే నహస్తమే

వాగం పాతర్పాశుద్ధాం ప్రకయ పాతవహం సాంతుతం వామే భాగే
వానాంకార యుక్తం స్ఫుటిక మణినిభం పార్శ్వతీతం నమామి.

ఈ శ్లోకంలో పేర్కొన్న శశి(చంద్రుడు) మూడవ నక్షత్రం, అలంకారాలు, గొడ్డలి, మూడుకన్నులు, పశుపతి దేవుని ముద్రికలో ఉన్నాయి.

శ్లో || వందే శంఖమమహాపతిం సురగురుం వందే జగత్పారణం
వందే పన్నగ భూషణం మృగధరం వందే పశూనాం పతిమ్
వందే సూర్య శశాంక వహ్నినయనం వందే ముకుంద ప్రియం
వందే భక్తలక్ష్మణయ ఇంద్ర వరదం వందే శివం శుభ్రమ్

ఈ శ్లోకంలో పేర్కొన్న పన్నగ భూషణం (పన్నగం భూషణంగా కలవాడు.) మృగధరం (మృగాన్ని ధరించినవాడు) పశూనాంపతిం (పశువులకు పతి) అనే లక్షణాలు ఈ ముద్రికలో కనబడతాయి. కాని మృగానికి బదులు మృగ శిరస్సు మాత్రం ధరించినట్లు ముద్రికలో చిత్రించారు. 'సర్వస్య గాత్రస్య శిరః ప్రధానమ్' (శరీరానికి అంతటికీ శిరస్సు ముఖ్యము) అనే వ్యాయాన్ననుసరించి శిరస్సు మాత్రం చిత్రించారేమో!

శ్లో || పాస్తాభ్యాం కంక ద్వయాచ్చుక రస్తి రాష్ట్రవయన్తం శిరో
ద్వాభ్యాం తో దధకం మృగాక్షవందే ద్వాభ్యాం వహన్తం పరమ్
అభ్యుశ్చక్త కరద్వయాచ్చుక ఘటం కైలాస శాంకం శివం
స్వద్వాచ్యోజగతం వదేందు ముకుటం దేవం త్రినేత్రం భీషే
(మంత్ర మహార్ఘ్యం 1 భాగం 95 పుట)

ఈ శ్లోకంలో శివుడు రెండు పాత్రలతో శిరస్సుపై అమృత రసం అభిషేకించు కొనుచున్న విషయం వర్ణించబడింది. పై ముద్రికలో ఒక పాత్రతో ఏదో రసం పోస్తూన్న రూపం చిత్రించ బడింది. పూర్వం శంఖాలతో పాత్రలు చేసేవారు. ఇప్పుడ పాత్ర శంఖం వలె కనబడుతోంది.

'శంఖ పాత్రైస్తునై శుక్ర పాత్రై ర్వాణి హరితైః, అని శంఖ పాత్రలను వాల్మీకి మహర్షి పేర్కొన్నారు. (వాల్మీకి రామాయణం, బాలకాండ 73 న. 22 శ్లో.)

కలశానికి ఎడమవైపున తొక్క తీయ బడుతున్న కాండం కనబడుతుంది. పై పొరలను తొలగిస్తే లోపల క్షత్ర దర్శనమిచ్చినట్లు అన్నమయాది కోశాలను దాని లోపల ఉన్న అత్త కంటే వేరుగా భావించి చూస్తే లోపలి పరమాత్మ దర్శనమవుతుందని ఉపనిషత్తు తెలుపుతుంది. ఇది దాన్ని సూచిస్తుండేమో. శివ సహస్రనామావళిలో 'వంశ' (నెదురు 100 శ్లో) అనే నామం ఉందని గూడా ఇక్కడ గమనించాలి.

రుద్రువకు గంగాధరుడనే పేరు ఉంది. దీనికి గంగను ధరించిన వాడని అర్థము.

“శంఖరీకు పకుపతి శ్చివశ్చూరి మహేశ్వరః
 తుత్వరశ్చర్య తుశాన శ్చజ్వరశ్చద్రవ శేఖరః
 భూతేశు భర్తా పరకు ర్గిరీశో గిరికోమ్మరః
 మృత్యుశ్చాయః కృత్తివాసాః పివాకీ ప్రమథాధిపః
 ఉగ్రః కవర్ధీ శ్రీకంకశ్చితికంకః కపాల భృక్
 వామదేవో మహాదేవో విరూపాక్ష స్త్రిలోచనుః
 కృతాను రేతా స్ఫురత్కల్పే భూర్జయః సీలలోహితః
 పాళః స్వరూపో భర్తాద్రవ్యవృత్త స్త్రిపురాత్తమః
 గంగాధరోద్భవతీయః భ్రమర్యువో మృగేంద్రుః

వృక్షులేశో భవో భీముః ప్రియా రుద్ర ఉమోదయో అని ప్రారీద విభుంతువు తెచ్చిన ఉప్పుని నామాల్లో గంగాధర నడమీ కాక పకుపతి, వృక్షులేశుడు, చంద్ర శేఖరుడు, భండవరకువు, శిలి కంతుడు, గంగాధరుడు, త్రిలోచనుడు, పాళుడు అనే నామాలున్నాయి. (అమరకోశం 1 కాండ 30 నుండి 34 శ్లో.)

పరశువు గుండ్ర గొడ్డలిని తెల్పుతుంది. అది సగమయితే ఖండ పరశువువుతుంది. అంటే మామూలు గొడ్డలి. శివుని వద్ద ఉన్నదదే. చిత్రంలో గూడ ఇదే కనబడుతుంది. నల్లని కంఠం కలవాడు శిశికంఠుడు. ముద్రికలో శివుని కంఠం దగ్గర ఒక చుక్క కనబడుతుంది.

శివాస్తోత్రర శతనామ స్తోత్రములో గంగాధరః (శ్లో. 6) కవచీ (కవచం కలవాడు) వ్యోమకేశః, దిగంబరః(12శ్లో) మృగపాదీః (చేతియందు మృగం కలవాడు 6 శ్లో.) అనే నామాలున్నాయి. ఈ లక్షణాలు పై ముద్రికలో కనబడుతున్నాయి.

హరుడు గణపర్వం ధరిస్తాడు. అయన కుమారుడు గణాననుడు. కనుక ఈ ముద్రికలో గణ చిత్రం గూడా ఉంది. శివ సహస్రంలో గణేశ్వరః (ఏనుగు కదివలి 148 శ్లో.) అనే నామం ఉంది.

'ఈశానస్సర్వ విద్యానామీశ్వర స్సర్వ భూతానాం బ్రహ్మాదిపతిః' (అయన అన్ని విద్యలకు ప్రభువు. జీవులందరికీ ప్రభువు.) అని శ్రుతి చెప్పింది. సరస్వతీః (మానవ శ్రేష్ఠుడు 148శ్లో.) అనే నామం శివ సహస్రంలో ఉంది.

మానవులకాయన ప్రభువని తెల్పడానికి ముద్రికలో మానవ చిత్రం ఉంది ఉండవచ్చు. అయిన వాచానం పశువు కనుక శ్రీంద పశుచిత్రం కనబడుతోంది.

శ్లో || దేవం వందే తరథి తరథిం దేవతా సార్వభౌమం
వ్యాధ ప్రహ్ని భవన విదితా యశ్చ వాచోధి వాచోః
భూషోపేతే భవన మకలం పుష్కరం పుష్పవతీ,
తాతే సౌతా శ్శతమణి ముఖాశ్శుండవ భుర్యువోః

ద్రుమశ్లాఘ్ని అంబుల పొదిగా కలవాడు దేవతా సార్వభౌముడు అయిన పరమేశ్వరునికి సమన్వదిస్తున్నాను. లోక ప్రసిద్ధులయిన వ్యాసాదిమునులు అయిన వాచానాలయిన వేదాలను మోస్తూ ఉంటారు. అయన నాగాలంకారాలను భిక్ష

పరచే పెద్ద అకల లోకం. అయిన పూలకోట చుట్టలనే పూవులతో విరిసిర్లే అకాశం. అయిన వస్త్రాలనే దిక్కులను రక్షించేవారు ఇంద్రాది దిక్పాలకులు. (స్వామి మంచి గంధంగా మన్మథ చితా భస్మాన్ని పూసుకుంటాడు.) అనే ధ్యాన శ్లోకం రుద్రుడు దిగంబరుడని, నాగాభరణుడని తెల్పడమే గాక అకాశానికి అయినకు ఉన్న అనుబంధం స్పష్టం చేస్తోంది.

మహా భారతంలో ఉన్న శివ సహస్ర నామాలలో ముందు (తలపై జాట్టు లేనివాడు 45 శ్లో.) దిగ్వాసా (దిగంబరుడు 42 శ్లో.) జ్యోతిషామయనం (చుట్టల కాథారమయిన వాడు 57 శ్లో.) మహామేఘ వివాసీ (గొప్ప మేఘమందు నివసించేవాడు 82 శ్లో.) వ్యక్తావ్యక్తః (కనబడి కనబడని వాడు 124 శ్లో.) త్రిలోచనః (మూడు కన్నులు కలవాడు 128 శ్లో.) గోవుషేత్వరః (అలోకుకధిపతి 140 శ్లో.) వజ్ర (వజ్రము కలవాడు 148 శ్లో.) అనే నామాలున్నాయి. ఈ ముద్రికలో దీనికనుగుణమయిన చిత్రాలు కనబడుతున్నాయి గదా! ముద్రికలో నగం రూపం చిత్రింపబడింది. మిగిలిన నగం చిత్రింపబడలేదు. కనుక వ్యక్తావ్యక్తుడనే లక్షణం గూడా ఉందన్న మాట.

అకాశం జాట్టుగా కలవాడు, దిక్కులు వస్త్రాలుగా కలవాడనే నామాలు జాట్టు, బట్టలు లేనివాడనే భావాన్ని సూచిస్తాయి.

ఇవన్నీ హరప్పా వాగధికతలో రుద్రారాధన సంప్రదాయమున్నదని నిరూపిస్తాయి. కనుక హరప్పా ప్రజలు తమ మత విశ్వాసాన్ని వెల్లడించే తాననాలు మిగిల్చిపోలేదని చెప్పే చరిత్రకారుల మాట వును పరిశీలించుకోవాలి. (శరత్ కల భారత చరిత్ర - 21వట) ఈ రుద్రారాధన నైదికమే.

‘అభర్యకీర్త్య సామాన్య ఋక్ష్వాస్థామితేక్షణ, యతా పాద భుజ’ (అభర్యవేదం శిరస్సుగా, సామవేదం ముఖముగా, వేల ఋక్కులు కన్నులుగా, యజుస్సులు పాదాలుగా, భుజాలుగా కలవాడు - 92 శ్లో.) అనే శివ సహస్ర నామాలు ఇవట గమనించాలి. శ్రీ కృష్ణ యజుర్వేదంలో సహశం రుక్త

సమస్తాంతో నింది ఉంది. (తైత్తిరీయ సంహిత 4 అ-5 ధ్ర.) తైత్తిరీయ యజురారణ్యకంలో ఎన్నో రుద్రస్తుతులున్నాయి. (తైత్తిరీయ యజురారణ్యకం 10 ధ్ర. 1 అనువాకంలో 5వవస, 16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,52, 53, 56,74,75)

ఋగ్వేదంలో రుద్రసూక్తం ఉంది. (2మం. 33సూ.) దీనిలో చాలాచోట్ల రుద్రుణ్ణి వ్యవధి పదంతో స్తుతించడం గమనించదగింది.

‘మాత్యా రుద్ర చక్రకుఢా మానమో భిర్యాదువ్యతీవ్యవధి మానపరాతీ’

(3-53-4)

‘అవధర్తా రువదో దైవ్యాస్యాభీను మా వ్యవధి చక్షుషీభా’

(సై క్రంథం 7 మం.)

‘ధ్ర ఇత్రదే వ్యవధాయ త్పితరే’

(సై క్రంథం 8 మం.)

‘ఏవా ఇత్రో వ్యవధి చేతీతాన’

(సై క్రంథం 15 మం.)

‘తత్పురుషాయ విద్యహేచక్రకుండాయధీమహి, తన్నో నంది ధ్రువోదయాతీ’ (తైత్తిరీయారణ్యకం 10 ధ్ర. 1 అ. 5వ) అని శ్రీకృష్ణ యజుర్వేదంలో వ్యవధి గాయత్రి కూడా ఉంది. పాఠప్రకారము తత్పురుషాలలో వ్యవధి ముద్రలు చాలా దొరికాయి. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 21 పుట) ఈ సందర్భంలో 3వ సహస్ర వాచాలో వ్యవధి: (అలోకు రూపంలో ఉన్నవారు 36 శ్లో.) నంది (నంది 75 శ్లో.) గవాంవతి: (అలోకు 72 శ్లో.) అనే వాచాలు గమనించదగ్గవి.

పాఠప్రకారము సంస్కృతిలో పశువతి దేవుని మూర్తిక దొరికింది. అ పశువతి రుద్రుడని పైన గమనించాము. పశువతి పదంతో వేద మంత్రాలు చాలా ఉన్నాయి.

‘సమో భవాయచ రుద్రాయచ సమభ్యర్చాయచ పశువతయేచ’ (తైత్తిరీయసంహిత 4 అం. 5 ధ్ర. 12వ.)

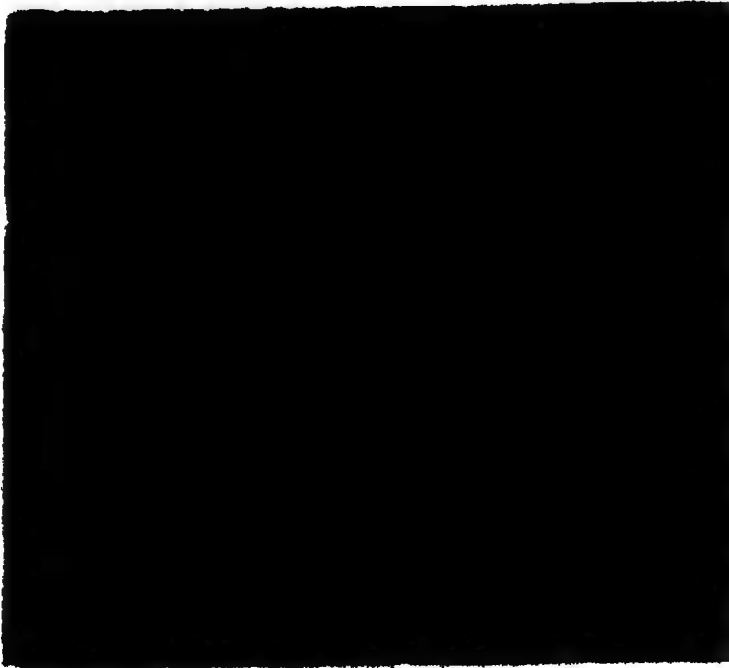
‘నమశ్శక్తాయచ పశుపతయేచ’ (పై గ్రంథం 17వ.)

‘నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా’ (తైత్తిరీయారణ్యకం 10 వ. 87వ.)

‘అవిష్కృతా పతయ ఉమాపతయే పశుపతయే నమోనమః’ (పై గ్రంథం 12వ) వారప్ప ముద్రికలలో రాచిచెట్టు బొమ్మలు లభించాయి. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22 వుట) అథర్వణ వేదంలో రాచిచెట్టునొక సూక్తం ప్రకంపిస్తోంది. [3 కాం. 2వ. 6వూ.)

“యస్మహమాన శ్చయే సానవోన ఇవ ఋషభః, తేనాశ్వత్థ త్వయాచయం సవత్సాస్సహిషీ మహి” (శక్తిపులను తిరస్కరించే అశ్వత్థం ఇతరాలను ఓడించే ఋషభం వంటిది. ఓ అశ్వత్థమా! నీ నవోయంతో మేం శక్తిపులను ఓడిస్తున్నాము. అథర్వణ. 3కాం. 2వ. 6వూ) శివసహస్ర సామాలతో అశ్వత్థః (70శ్లో) అని నామం ఉంది.

వారప్ప సంస్కృతిలో లభించిన చిత్రలిపిలోని చిత్రాలలో యజ్ఞ విషయాలున్నాయి.

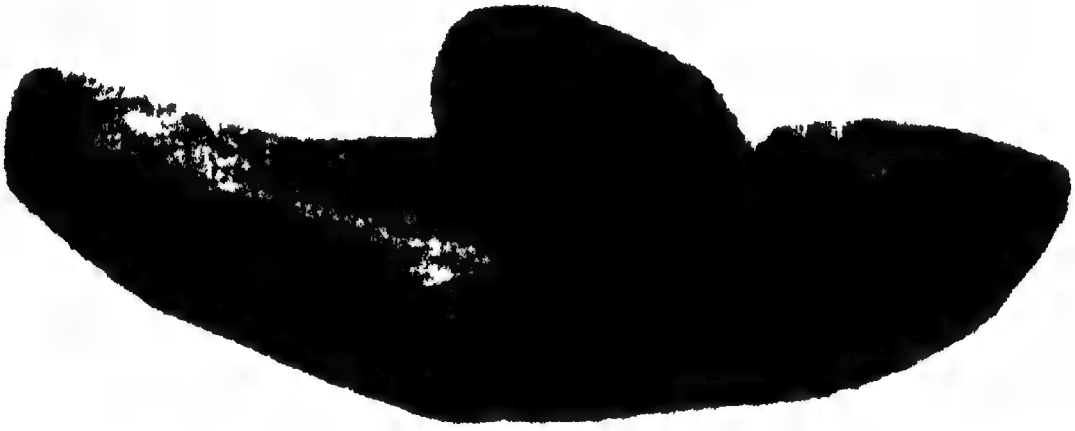

“హరప్పా యందలి ఒక శిల్పములో ఛేదించబడిన అశ్వత్థ వృక్షశాఖ యొకటి, మేకను పట్టుకున్న పురుషుడు, శాఖ ప్రక్కన ఒకస్త్రీ, వరుసగా నిలబడిన కొందరు పురుషులు గలరు. వేదకాలమును మొదట స్థూలముగా నిర్ణయించుకొని దానికి ముందుగాడే హరప్పా శిల్పముండి యుండవలెనని తలచుటచే చరిత్ర శారులకీ శిల్పమును గూర్చిన సమన్వయము కుదురలేదు. శిల్ప చిహ్నమును యాగసంబంధిగా దెలిసికొనక గ్రామదేవతకు బలి యిచ్చునట్లు భావించియున్నందున అశ్వత్థ వృక్ష శాఖ గూర్చిన వివరము గూడ వారికి లభించుట లేదు.” అని Director General of Archaeology యొక్క అభిప్రాయము.

‘యజ్ఞము కొఱకు మాత్రమే అశ్వత్థ వృక్షమును ఛేదించనగును. ఇతర వమయములందు ఛేదించుట పాపము. ఇది అనాది సిద్ధమగు భారతీయ సంప్రదాయము. ఈ చిత్రము యాగయజమానుడు, అతని ధర్మపత్ని, ఋత్విజము, యాగపతువు, అశ్వత్థ శాఖతో కూడిన ఒక యాగశాల అని తెలియవగును. (వేదములు, భారతీ నిరుక్తి xLviI పుట) అని శ్రీకామకోటి పీఠాధీశులు జగద్గురు శ్రీ చంద్రశేఖరేంద్ర సరస్వతీ స్వామి వారు వెల్లడించారు.

నాచ్య తొలి తవ్వకాలలో శిరస్సుపై విడతలను ధరించిన యువతుల నాట్యం (ఇరువురు ధరించారు. ఇరువురు ధరించలేదు.) కనబడుతోంది. (ప్రాచీన భారత దేశ నంస్కృతి, నాగరికత చివరి బొమ్మలు 40 వ చిత్రం కుండ తునక వర్ణచిత్రం) శిరస్సుపై కుండలు ధరించిన యువతుల నాట్యం శ్రీకృష్ణయజుర్వేదంలో యజ్ఞాంగంగా పేర్కొనబడింది. (శ్రీకృష్ణ యజుస్సంహిత 7-5-10)

మొహంజోదారోలో బండరాయి (దంచేరాయి) మోడుడు రాయి బయల్పడ్డాయి (పై గ్రంథం 4) యజ్ఞంలో ఉవల, ధ్రువక అనే పేరులు గల బండ, దంచే రాళ్ళనువయోగించి సోమం దంచి రసం తీస్తారు.

వృషభ ముద్రితలో వృషభం పైన, యజ్ఞంలో ఉవయోగించే పాత్రలను పోలిన చిహ్నాలుండడం గమనించదగినది. వృషభానికి పైన కుడివైపున ఇదా పాత్ర, దానికి ఎడమ వ్రక్క వరుసగా మువలం, ప్రాశ్చిత హరణం, తమ్మా, అంగారాలు పట్టుకొనేది, చమవం లేక వడగట్టేది, చక్రం, ఉవలం వంటి

(తరతరాల భారత చరిత్ర - 21 పుట) వీటన్నిటికీ యజ్ఞంలో వినియోగం ఉంటుంది. వీటిలో కొన్నింటికి యజ్ఞాయుధాలు అని పేరు.

స్వచ్ఛ కపాలాని దాగ్ధివోక్త హవదీన తుర్బంవ కృష్ణాశినంవ శమ్భాదోబాధలంవ మునలంవ ధృవద్రోవలా నైతానినై దశయశ్చాయుధాని' అని వేదం పేర్కొన్న యశ్చాయుధాలలో బిక్కుడ శమ్భు, ముసలం, ధృవక్, ఉవల కనబడుతున్నాయి. (తైత్తిరీయ యజుర్వేదా - 1 కాం. తిత్తమ, 26, 27 పదసలు.) వీటివల్ల వైదిక యజ్ఞ ప్రక్రియ సింధు నాగరికతలో ఉండని తెలుస్తుంది.

హరప్పా సంస్కృతిలో దేవీ ప్రతిమలు దొరకడం వల్ల ఆ ప్రజలు దేవీ ప్రతిమల్ని కొలిచి ఉండవచ్చు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22 పుట.) వేదంలో దేవీ ఆరాధనకు చెందిన మంత్రాలు చాలా ఉన్నాయి. ఋగ్వేదంలో ఉపాసూక్తం (1-113-11) యజుర్వేదంలో దుర్గాహూక్తం ఉన్నాయి.

తామగ్ని వర్షాం తపసో జ్వలంతీం
నైరోచమీం కర్ష ఫలేషు జాప్యేన్
దుర్గాం దేవీగం శరణ మహం ప్రవర్త్య
సుతరసితరసే నమః

అగ్ని సమాన వర్షం కలిగినదీ, తప ప్రకాశం చేత జ్వలంతులను నాశం చేసింది, విశేషంగా ప్రకాశించే పరమాత్మునిచే చూడబడిందీ, ఉపాసకులచే పలుకోరికల కోసం ఆరాధించబడేది అయిన దుర్గాదేవిని శరణు వేడుతున్నాను. సంసారాన్ని సులభంగా దాటదారికి పోతున్నై ౬ దేవీ నీకు సమస్యగం. (తైత్తిరీయారణ్యకం 10 ప్ర. 2 అంశ, 1 మం) భావనోపనిషత్తు శ్రీపరా తాపిస్యపనిషత్తు మొదలయినవి దేవీ ఉపాసనను తెలుపుతాయి.

హరప్పా క్రవ్యకాలలో ౬ పురుష దేవత వర్ణానుసం వేసుకున్నట్లు చిత్రించబడిన మొఖిత ఉంది. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22 పుట.)

యోగశాస్త్ర శ్రీ అయిన వశంజలి 'స్థైరీసుఖమాచనతో' (నిశ్చలమయి సుఖభరితమయినది అననం. యోగశాస్త్రం, 2 పా 46 మా.) తపస్వీధ్యాయోక్తుర

ప్రతిధానాని శ్రీయాయోగం (తపస్సు, వేదాధ్యయనం, ఈశ్వర ప్రతిధానం శ్రీయాయోగం, యోగ - 20-1సూ.) అని అవనాన్ని వేదాధ్యయనాన్ని పేర్కొన్నాడు.

పద్మాసనాల్లో ఐదవ పద్మాసనం, శుభాసనం, మత్స్యేంద్ర పద్మాసనం, ముక్త పద్మాసనం మొదలయిన భేదాలున్నాయి. (పాతయోగ ప్రదీపిక 44 నుండి 48ల్లో.) శివ నవనాన నామాలలో తపోమయ (తపోమయుడు 149ల్లో.) యోగాధ్యక్షుడు (యోగమున కధ్యక్షుడు 77 ల్లో.) అనే నామాలున్నాయి. ఇవి పద్మాసనానికి, యోగానికి శివునికి వైదిక సంస్కృతికి గల అనుబంధాన్ని వెల్లడిస్తున్నాయి గదా!

మొహంతోరాలోలో దొరికిన గద్దం నుండి ప్రతిమలో చెవులకు తవ్వెలున్నాయి. తద్వేద అనే పేరుతో ఇప్పటికీ చెవులకు తవ్వెలు కుట్టించడం పొందువుల అవారం.

శ్లో :: శివోరజాత దంతస్య మాకు రుక్మస్య పర్వీణః
పొంకో వేదయే త్వస్య సూర్యా ద్విరూప సూక్తకః

(పురుషార్థ వింతామణి - 435 పుట) అనే వ్యాస వచనం ధర్మశాస్త్ర గ్రంథాల్లో ఉదాహరింపబడింది. దీనిలో తల్లి ఒడిలో దంతాలు రాని పిల్లవానికి చెవులు కుట్టాలని చెప్పారు. పై గడ్డం మనిషికి గడ్డం, మీసాలు, పై జుట్టు ఉన్నాయి.

శిరస్సుమీద జుట్టును ముఖం మీద ఉండే గడ్డం మీసాలను నెలనెలకూ తొలగించడం వైదిక సంప్రదాయం.

కేశశ్శుశువపతే నఖాని నిక్ష్పన్నతే (శిరస్సుపై జుట్టును గడ్డం మీసాలను గొరిగించాలి. గోళ్ళు తీయించాలి. శైత్తిరీయ సంహిత ౬ కాం. 1వ్ర - 1 అ)

కాని కొన్ని సందర్భాల్లో కొంత కాలం వరకు జుట్టును గడ్డం మీసాలను తొలగించక పోవడం గూడా వైదిక సంప్రదాయమే.

ఊర్ధ్వం వివాచోత్కృతస్య తథాచ ప్రత ఇంధనాత్

అత్యుచో ముండనం నైవ వర్షం వర్షార్ధమేవచ

(కుమారుని వివాచము తరువాత సంవత్సర కాలం, కుమారుని ఉపనయము తరువాత అరు నెలలు జుట్టును గడ్డం మీసములను తీయించరాదు. ధర్మ సింధుసారం 3వ పరిచ్ఛేదం, పూర్వార్థం - అథమండపోద్వాసాసప్తరం కార్య కార్య విచారః 230 పుట.) దీక్ష మధ్యలో కూడా వీటిని తొలగించరు. ఇతనికి నుదుట పై భాగంలో ఎక్కుగా జుట్టువలి కనబడుతోంది. నుదుట తిలకం ధరించడం కొందరిప్పుటికి పోటిస్తారు.

త్రిపుండ్రం సుర విప్రాణాం వర్తలం శ్చవనైశ్చయోః

అర్ధచండ్రంకు తూర్ణాణా మన్యేషా మార్గ్య పుండ్రకమ్

(సూరలు, విప్రులు త్రిపుండ్రం, రాజులు, నైశ్చలు గుండ్రముగా, తూర్ణులు అర్ధ చంద్రాకారంగా, ఇతరులు ఊర్ధ్వ పుండ్రముగా తిలకం ధరించాలి.) అని తిలక విధి ఉంది. (ధర్మ ప్రవృత్తి - 20 పుట.) ఇది అనాటి మత గురువు ప్రతిమ అని చరిత్రకారు లాచించారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22 పుట)

ఈ వ్యక్తి గుండ్రని మూడు దళాల పుష్పాలు కలిపించిన ఉత్తరీయాన్ని ధరించాడు. ఉత్తరీయ ధారణాన్ని వేదమిలా పేర్కొంది.

‘అజినం వాసోవా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహు ముద్ధరతే వధత్తే నన్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతమ్ ప్రాచీనావీతమ్’

(తైత్తిరీయారణ్యకమ్ 2 ప్ర-1అను. 2 పనన)

కృష్ణాజినం గాని, వస్త్రంగాని దక్షిణ భాగంలో చేతికింద ప్రేలాదేలాగ, కుడిచేయి పైకి ఉండేలా, ఎడమ భుజానికి పైన ధరించడం యజ్ఞోపవీతం. దీనికి విపరీతంగా కుడి భుజం మీద వస్త్రం ఎడమ భుజం క్రిందుగా వర్ణివాటుగా వేసుకోవడం ప్రాచీనావీతం. “ప్రాచీనావీతం పితృణాముపవీతం దేవానామ్” (ప్రాచీనా వీతం పితృదేవతలకు, ఉపవీతం దేవతలకు చెందినది) పితృ కర్మలలో ప్రాచీనావీతం గాను, దేవ కర్మలలో ఉపవీతంగాను ధరిస్తారు. కనుక ఈ ఉత్తరీయ ధారణం నైదిక వధ్ధతి. (తైత్తిరీయారణ్యకం-10ప్ర. 2అను. 1 మం.)

ఈ ప్రతిమ ప్రాచీనావీతంగా ఉత్తరీయాన్ని ధరించినది చెప్పవచ్చు. అర్ధంలో ప్రతిబింబం వ్యక్తస్థంగా కనబడుతుంది. ఎడమ పైట వేసుకున్న స్త్రీ ప్రతిబింబం అర్ధంలో కుడిపైట వేసుకున్నట్లు కనబడుతుంది గదా! ప్రతిమ ప్రతిబింబం వంటిదే అనే భావంలో కూడ ఈ ప్రతిమకు ఉత్తరీయాన్ని కుడి భుజంపై చిత్రించి ఉండవచ్చు. ఆ కాలంలో అద్భుతాలున్నాయి. (తరతరాల భారత చరిత్ర - పుట 28)

ఈ ప్రతిమ రక్షమ ధరించింది. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22 పుట.) అక్కడ రక్షరేకులు చాలా దొరికాయి. (20 పుట) ఉపవీతం వివాహాది కర్మలలో ప్రారంభంలో రక్షాబంధనం ధరించడం నైదిక సంప్రదాయం.

బృహత్పాదు శ్లోక భృ ద్బుధ్ధ వృష్టియం త్రిష్టభౌః శ్చుభిత ముగ్ర వీరమే
ఇద్ధ స్తోమేన పశ్చాదతేన మధ్య మిదం వాతేన సగరేణ రక్ష

(శ్రీకృష్ణ యజుర్వేదం - 4శాం - 4 ప్ర - 12 అ - 2 ప.)

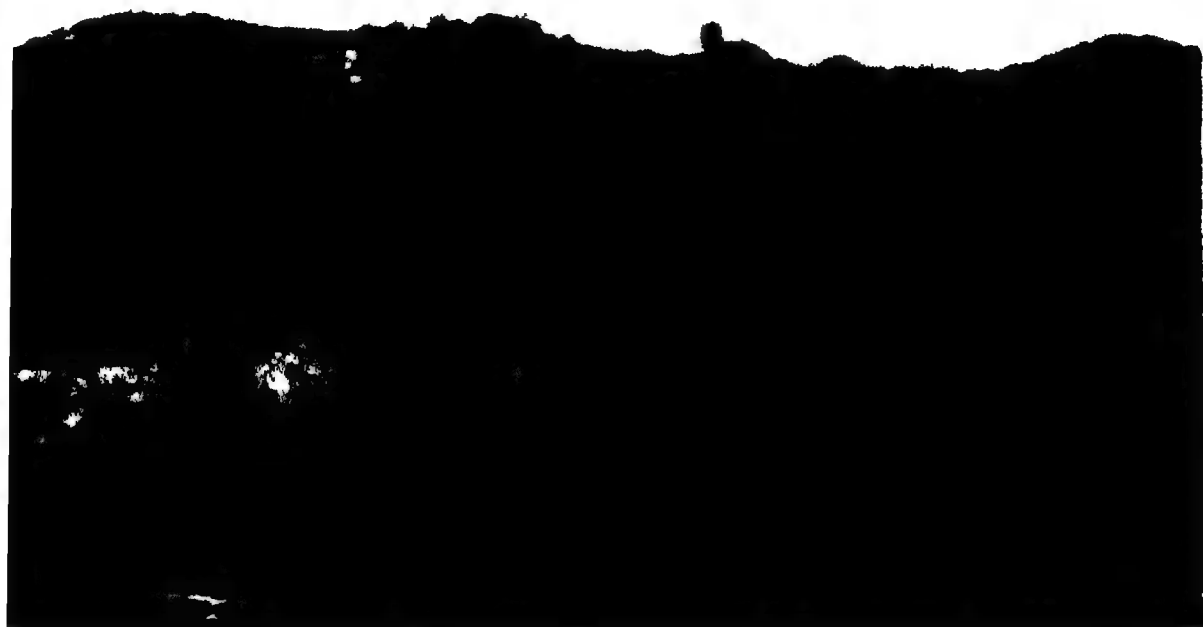
(బలాన్ని ధరించేది, మేల్కొన్న పుంస్త్వం కలది, ఓటోబలమిచ్చేది, తోలించేది, గొప్ప కుమారు నిచ్చేది అయిన భృహత్పామ త్రిష్టువ్ చందస్సుతో ముమ్మ రక్షించుగాక. ౬. ఇంట్లో వాయువుతో కూడిన వాడనై పర్వదశ స్తోమంత మా తరేరాన్ని రక్షించు) అనే మంత్రం రక్షాబంధనం కట్టే సమయంలో పఠిస్తారు.

అనాగరికతలో చనిపోయిన కొందరిని భూస్థాపితం చేశారు. చనిపోయిన మరికొందరి అస్థికలు మాత్రం పూర్తిపెట్టారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22పుట) కొందరిని సమాధి చేయడం కొందరిని దహనం చేయడం అనే పద్ధతులు నైదిక సంప్రదాయంలో ఉన్నాయి. సన్యాసులను, యోగులను, చిన్న పిల్లలను భవనం చేయడం, ఇతరులను దహనం చేసి ఎముకలు నదీ జలాల్లో కలపడం హిందూ ధర్మశాస్త్రాల్లో ఉంది.

దహనం చేసిన తరువాత నదిలో కలపడానికి ముందు ఎముకలను ఒక కుండలో పెట్టి వృక్షం మొదట గాని అడవిలో గాని పాతిపెడతారు. ఒకవేళ ఏ తారణం చేతనైనా నదిలో కలపడం అరగకపోతే అలాగే ఉండి పోతాయి గదా! మహానదులకు వెళ్ళడం ఇప్పటి వరకే పూర్వకాలం నులభం కాదుగదా!

హరప్పా నాగరికతలో ఇటుకలను కాల్చి భవనాలు కట్టేవారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 18 పుట) నైదిక నాగరికతలో గూడ ఇటుకలను కాల్చి ఇష్టకోపధానం ద్వారా యజ్ఞ కుండ నిర్మాణం ఉంది.

హరప్పా నాగరికతలో చిన్న ఇంటికి గూడా మాకులున్నాయి. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 19 పుట.) ఋగ్వేదంలోనే మాకులున్నాయి. గౌతమ మునిగి దర్శిక తీర్చడం కోసం మరుత్తులు వానిని ఏర్పరచిన గాథ అక్కడ ఉంది. (ఋగ్వేదం-1అష్ట-86సూ.) యజుర్వేదంలో ౧ విషయం విస్తృతంగా ఉంది. (4తా-2వ-56ను)

మొహంజోదారో కోటలో ప్రజల నిర్మాణ దక్షతకు ప్రతీకగా నిర్మించింది
బ్రాహ్మండమైన స్నానవాటిక. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 19 వుట) ఇది తునాటి
పెద్ద తుత కొలనుని పోలి ఉంది. (18వపుట)

ఈ తటాకం దీర్ఘ చతురస్రాకారంలో 29×39 అడుగులుంది. లోతు 8
అడుగులు. ఈ తటాకం మామూలు స్నాన సౌకర్యం కోసం నిర్మించింది కాదు.
అ ప్రాంతంలో ప్రతియింటికి చక్కటి స్నానం గదులు మంచి నూతులు ఉన్నాయి.
సింధునది ఈ దుర్గం ప్రక్కనుంచే ప్రవహించింది. కనుక భార్యకమయిన
స్నానాలకోసం దీనిని నిర్మించుకొని ఉంటారు. స్త్రీలు స్నానం చేసిన తరువాత
బట్టలు మార్చుకోవడం కోసం ప్రక్కన గదులు నిర్మించి ఉంటారు.

నదీస్నానం తరువాత సరోవర స్నానానికి వైదికులు ప్రాధాన్యమిచ్చేవారు
వారి దృష్టిలో తాగుస్నానం శ్రేష్ఠం కాదు.

భూమిపై ముద్దుకాళ్ళున్నా తమ ప్రభవకోటకమ్
తపోనీ పాఠనం పుణ్యం తమ పుణ్యం నదీ జలమ్

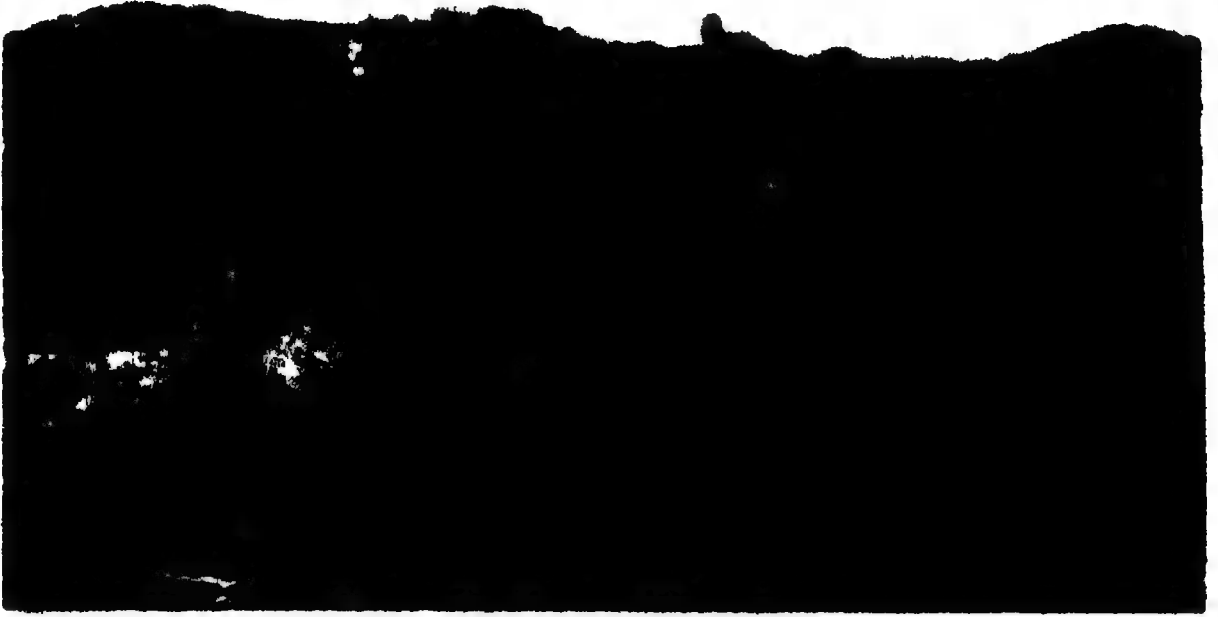
(ఐలాన్ని ధరించేది, మేల్కొన్న పుంస్సు కలదీ, ఓటోలమిచ్చేదీ, తోళించేదీ, గొప్ప కుమారు నిచ్చేదీ అయిన భృహత్పామ త్రిష్టువ్ చందస్సుతో మమ్ము రక్షించుగాక. ఓ ఇంట్లో వాయువుతో కూడిన వాడనై పల్కదక స్తోమంతో మా తరీరాన్ని రక్షించు) అనే మంత్రం రక్షాబంధనం కట్టే సమయంలో పఠిస్తారు.

అ నాగరికతలో చనిపోయిన కొందరిని భూస్థాపితం చేశారు. చనిపోయిన మరికొందరి అస్థికలు మాత్రం పూడ్చిపెట్టారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22పుట) కొందరిని సమాధి చేయడం కొందరిని దహనం చేయడం అనే పద్ధతులు వైదిక సంప్రదాయంలో ఉన్నాయి. సన్యాసులను, యోగులను, చిన్న పిల్లలను భవనం చేయడం, ఇతరులను దహనం చేసి ఎముకలు నదీ జలాల్లో కలపడం హిందూ ధర్మశాస్త్రాల్లో ఉంది.

దహనం చేసిన తరువాత నదిలో కలపడానికి ముందు ఎముకలను ఒక కుండలో పెట్టి వృక్షం మొదట గాని అడవిలో గాని పాతిపెడతారు. ఒకవేళ ఏ కారణం చేతనైనా నదిలో కలపడం జరగకపోతే అలాగే ఉండి పోతాయి గదా! మహానదులకు వెళ్ళడం జవ్వుబి వలె పూర్వకాలం సులభం కాదుగదా!

హరప్పా నాగరికతలో ఇటుకలను కాల్చి భవనాలు కట్టేవారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 18 పుట) వైదిక నాగరికతలో గూడ ఇటుకలను కాల్చి ఇష్టకోపధానం ద్వారా యజ్ఞ కుండ నిర్మాణం ఉంది.

హరప్పా నాగరికతలో చిన్న ఇంటికి గూడా మాతులున్నాయి. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 19 పుట.) ఋగ్వేదంలోనే మాతులున్నాయి. గౌతమ మునికి దర్శిక తీర్చడం కోసం మరుత్తులు బాచిని ఏర్పరచిన గాథ అక్కడ ఉంది. (ఋగ్వేదం-1అష్ట-86సూ.) యజుర్వేదంలో గూడా మాతుల విషయం విస్తృతంగా ఉంది. (4కా-22-56సూ)

మొహంజోదారో కోటలో ప్రజల నిర్మాణ దక్షతకు ప్రతీకగా నిర్మించింది
ప్రవృద్ధమైన స్నానవాటి 1. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 19 వుట) ఇది ఈనాటి
పెద్ద ఈజిప్టు కాలమని పోలి ఉంది. (19వపుట)

ఈ తటాకం దీర్ఘచతురస్రాకారంలో 29×39 అడుగులుంది. లోతు 8
అడుగులు. ఈ తటాకం మామూలు స్నాన సౌకర్యం కోసం నిర్మించింది కాదు.
■ ప్రాంతంలో ప్రతియింటికి చక్కటి స్నానం గదులు మంచి నీరు ఉన్నాయి.
సంఘనది ఈ దుర్గం ప్రక్కనుంచే ప్రవహించింది. కనుక ధార్మికమయిన
స్నానాలకోసం దీనిని నిర్మించుకొని ఉంటారు. స్త్రీలు స్నానం చేసిన తరువాత
బట్టలు మార్చుకోవడం కోసం ప్రక్కన గదులు నిర్మించి ఉంటారు.

నదీస్నానం తరువాత సరోవర స్నానానికి వైదికులు ప్రాధాన్యమిచ్చేవారు
వారి దృష్టిలో కూచస్నానం శ్రేష్ఠం కాదు.

భూమిపై ముద్దుకాక్కుల్లా తటా ప్రభవజోదకమ్
తటోపి సారసం పుష్పా తటా పుష్పా నదీ జలమ్

(ప్రాత్రలో ఉన్న నీటికంటే భూమిపై ఉన్న (నూతి) నీరు పుణ్యమైనది. దానికంటే ఉబు కాలువ పుణ్యం. దానికంటే సరస్సు నీరు పుణ్యం. దీనికంటే నది నీరు పుణ్యము. ధర్మసంధువు, ప్రథమ పరిచ్ఛేదము గ్రహణ నిర్ణయం, 30 పుట.)

పాఠప్రసాద ప్రణాన ఆహారం బార్లీ, గోధుమలు పిండిదంచి రొట్టె కాల్చుకునివేవారు (తరతరాల భారత చరిత్ర - 20 పుట) లోథాలలో క్రీ.పూ 1800 లో వరి తియ్యం వాడిన నిదర్శనాలున్నాయి. (పై గ్రంథం 20పుట) యజ్ఞాలలో (బార్లీకి) యవలకు ప్రధాన వినియోగం ఉంది. అప్పుడు గోధుమలు వరికూడా ఉన్నాయి.

ఆహారనీయాగ్ని చేయన ప్రకరణంలో ఓషధులను కూడా అగ్ని చితియందు ఉంచాలి. ఇక్కడ 'సప్తగ్రామ్యా ఓషధయ సప్తారణ్యా, అని గ్రామాల దగ్గర దున్ని పండించేవి ఏడు, అడవులలో దున్నుకుండా పండే ధాన్యాలు ఏడురకాలు మొత్తం పదునాలుగు రకాలు అచట ఆసాదనం చేయాలి.

'తిల మాషప్రహయవాః పియజ్వణవః గోధూమాశ్చేతి సప్తగ్రామ్యా ఓషధయః' (నువ్వులు, మినుములు, వరి, యవలు, కొల్లలు, చిలువడ్లు, గోధుమలు గ్రామాల దగ్గర పండించే 7 ధాన్యాలు. వేలు, క్యామాక, నీవార, జర్జిల, గురుగులు, గవీధుక, గార్ముతాలు అడవులలో దున్నుకుండా పండే ధాన్యాలు.) యవపదానిశ్చి బార్లీ అనే అర్థం ఏ. శంకరనారాయణగారి తెలుగు ఇంగ్లీషు నిఘంటువులోను జి.ఎన్. రెడ్డిగారి తెలుగు నిఘంటువులోను వ్రాశారు. 'యమోషధిం వాధి గచ్ఛేత్తస్యా స్థానే యవాన్యధు మిత్రాన్ వపేత్' (వీటిలో ఏ ఓషధయినా లభించక పోతే యవగింజలలో తేనె కలిపి వాటిని దొరకని ధాన్యం స్థానంలో ఆసాదనం చేయాలి.) అని కల్ప సూత్రం చెబుతోంది. (యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా, త్రీసాయణాచార్య భాష్య సమేతా 4 కాండ, 2౪. 6 అను. భాష్యం 1918 పుట) ఇచట దొరకని ఓషధుల స్థానంలో యవలు వాడాలని చెప్పినందు వల్ల మిగిలిన ఓషధుల కంటే యవలు విరివిగా దొరుకుతాయని స్పష్టపడుతుంది.

వేదవందితులు యవలు వేరు, బార్లీ వేరు అని చెబుతున్నారు. ఆ పక్షంలో గూడా గోధుమలు, వరి వేద సంస్కృతిలోను, పొరప్పి సంస్కృతిలోను వాడుకలో ఉన్నాయనడానికి అభ్యంతరం లేదు.

ఒక చిత్రంలో పశువు ఎదుట తొట్టి ఉంది. తొట్టిన వేదం పేర్కొంది (తైత్తిరీయ యజు-4కాం-2వ, 5కాం, 5 పసన) పొరప్పి ప్రజలలో పెద్దవాళ్ళు జూదం అడేవారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 20వ) ఋగ్వేదంలోనే జూదానికి సంబంధించిన సూక్తం ఒకటి ఉంది. (ఋగ్వేదం 10 మం 34 సూక్తం)

లోథారలో జరిగిన శ్రవ్యకాలలో ఓడరేవు వైటపడింది. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 21 వుట) ఋగ్వేదంలో ఓడల ప్రసంగం ఉంది. (ఋగ్వేదం, 1మం, అధ్యాయం 17, సూక్తం 116, మంత్రాలు 3,4).

అనాగరికతలో వాణిజ్యాలలో కొలతలు, తూనికలు, త్రాసులు, తూకపు రాళ్ళు వినియోగించారు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 22వుట) అభర్వణ వేదంలో వణిజ్య సూక్తం ఉంది. (అభర్వణవేదం, సంహిత 3 కాం, 3కా. 16 సూ.)

పొరప్పి దాగిడికక సింధునదీ లోయలో విజయించిన ప్రజలచరిత్ర చరిత్రకారుల అభిప్రాయం. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 17 వుట) ఈ సింధు వేదం వేదంలో చాలాచోట్ల ఉపయోగించబడింది.

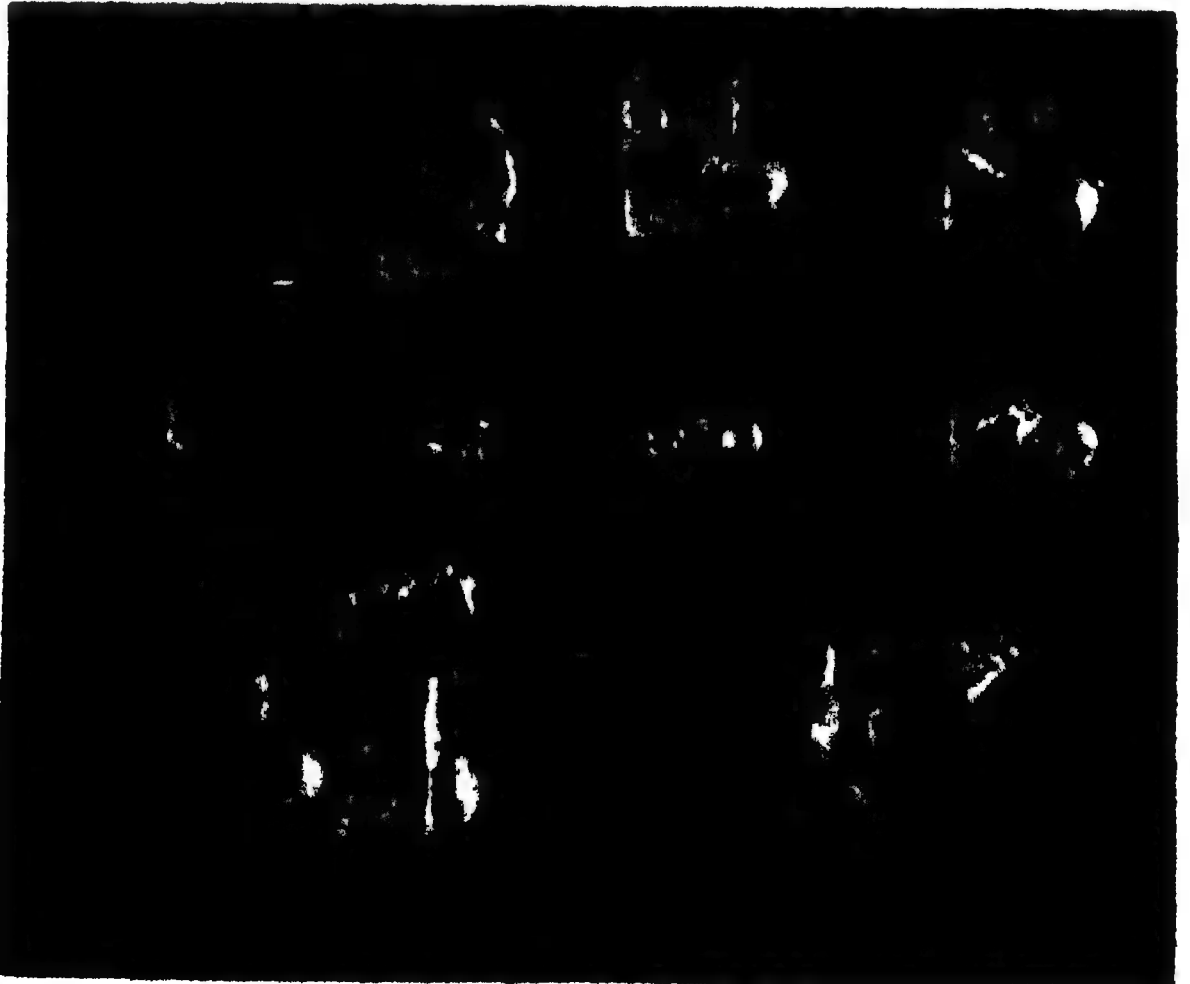
సుదేవో అసి వరుణ యన్యతే సప్తసింధునః, అనుక్షరన్తి కాశుదం సూర్యం సుషిరా జవే' (ఋ. సం. 6-6-7)

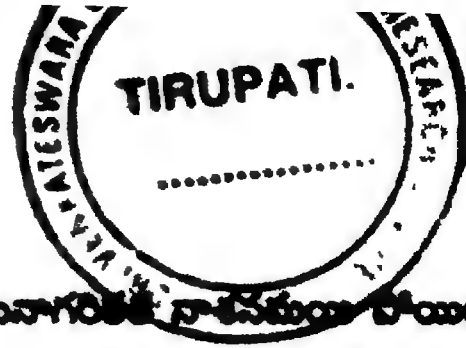
(ఓ వరుణా! నీవు శోభన దేవుడవు, నీ సముద్రమనే తాలుపు వైపు ఏడు సింధువులు ప్రవహిస్తున్నాయి.) సింధువేదం సదములను, సదులను, సముద్రాన్ని, రేకాన్ని గూడా చెబుతోంది.

"సముద్రాయ వరుణాయ సింధూణాం పశయీనమః, సదీనాగ్ం సర్వాసౌచ విశ్రే జాచంతాం" అనే మంత్రంలో సింధువులు, సదులు గూడా పేర్కొనబడినాయి. కనుక ఇక్కడ సింధు వేదం వదములను చెబుతోంది. (తైత్తిరీయ

సంహిత-4 అష్టం. షష్ట. 2 అను) హరప్పా నాగరికతలో ఆరాధనా మందిరాలలో వోమగుండాలున్నాయి. (తె. విజ్ఞాన సర్వస్వం 1 సం. చరిత్ర రాజనీతి. 867 పుట.) యజుర్వేదమంతా వోమానికి చెందిన ప్రక్రియలతో ఉంది.

పైన పేర్కొన్న అంశాలు హరప్పా నాగరికతలో నైదిక నాగరికత కందవి వెల్లడిస్తున్నాయి. కనుక శ్రీ.పూ 1500 సంవత్సరాల ప్రాంతంలో భారత దేశంలో అర్యులు అడుగుపెట్టారు. ఆ కాలంలోనే ఋగ్వేద రచన సాగింది. అర్యులు దేశ ప్రిమ్మరులు. పశు పెంపకం వాళ్ళ బతుకు తెరువు. వాళ్ళకు నగర జీవితమంటే తెలీదు. (తరతరాల భారత చరిత్ర - 23, 24 పుటలు) మొదలయిన చరిత్ర కారుల అభిప్రాయాలు వున్న పరిశీలించ దగినవి.

అర్జున దండయాత్రలోనే సింధునాగరికతకు నాశనమయిన పోయినదన్న వాదన వాస్తవం కాదని పురావస్తు పరిశోధన అధ్యయనాలను బట్టి తెలుస్తోందని తాతీయ భూభౌతిక పరిశోధన కేంద్రం (N.G.R.I) శాస్త్రవేత్త J.G. వేగి చెప్పుడం ఇక్కడ గమనించదగిన విషయం. (ఈనాడు 5-4-'99- 8 వ పుట)

ఈ చిత్రాలలో యూనిటార్న్ బొమ్మలు కనబడుతున్నాయి. ఒంటి కొమ్ము కలిగిన గుళ్ళు వంటి రూపం కలిగినవి యూనిటార్న్లు. ప్రాచీన రాజుల అయిదాలపై వీటి బొమ్మలుండేవి. (Ox Ford Advanced Learner's Dictionary of Current English, 401, 942 పుటలు)

ఈ ఒంటి కొమ్ము మృగాలలో కొన్ని గుళ్ళు వంటి అతారంతో, ఒకటి కత్తిలేని ఖడ్గ మృగం వంటి అతారంతో ఉండడం గమనియం. శ్రీమద్రామాయణంలో శ్రీరామవృద్ధయంలో

‘ఏకశృంగో వరాహస్త్యం భూత భవ్య సవత్స తతో’

అని శ్వేత వరహావతారానికి ఒక కొమ్ము ఉన్నట్లు చెప్పబడింది.

(శ్రీమద్రామా. యుద్ధ. 120 స. 13 శ్లో.)

దీనివల్ల పూర్వకాలం కొన్ని జంతువులు ఒంటి కొమ్ముతో ఉండేవని తోస్తోంది.

ఈ ముద్రికలలోని చిత్ర విధిలో మ్రోకులం, ఉర్జుప్రంధం, అగ్నికుండం, శ్రీ వంటి ముగ్గు ఉన్నాయి. ఇది ఒక ముగ్గు. ఇప్పటికీ ముగ్గులు ఎక్కువ పెట్టలేని వారు గూడా ముంగులు వేసే ముగ్గుది. () ఇది ఒక అతారం. ఇది తిరులింగం వలె ఉంది.

అపొతాళ నభశృతాంత భువన ప్రాచ్యోండ మందిర్యుర

శ్రీశివస్థిత రింగ మౌళి విజయస్థానోండు వాంతాచ్యుతైః

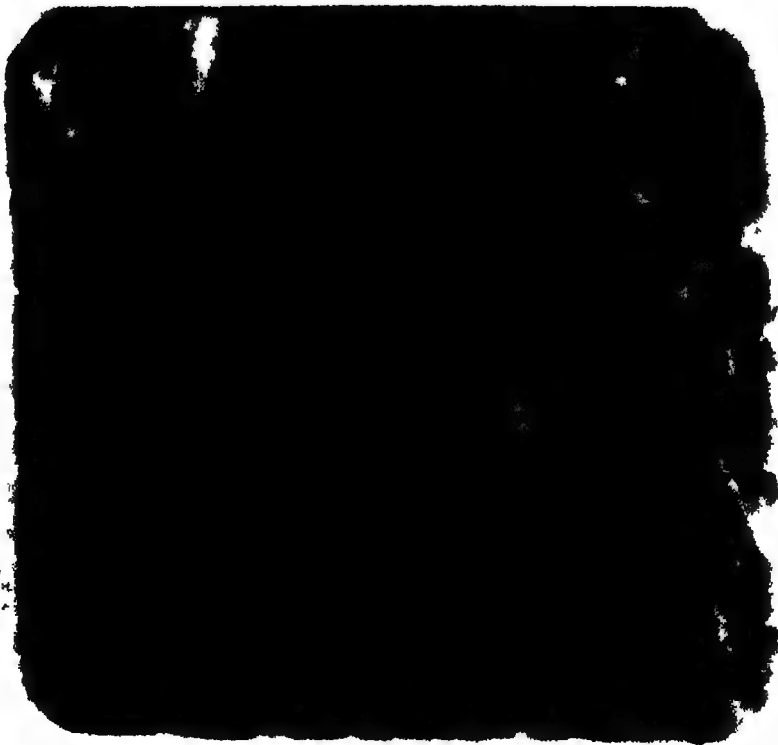
అస్తోతాష్టక లోకమీక మదికం రుద్రాను వాతాశ్చరన్

ధ్యానస్థిస్థిత సిద్ధయోధుక నదం విభోధిసంత్ ద్విపదన్

అనే రుద్రాభిషేక ధ్యానంలో పాతాళం నుండి నభస్థలం వరకు బ్రహ్మాండాన్ని ప్రకాశింపజేస్తూన్న జ్యోతిస్సాటిక శివలింగం వర్ణింపబడింది. శివలింగం చైతన్యానికి ప్రతీక. దానికి ప్రతిబింబం ప్రకృతి అవి రెండు పదుగు పేకర్లా అల్లుకుంటే అదే విశ్వం దానికి ఐతే ఈ ముగ్గు ప్రతీక కావచ్చు.

ఒక గుహలో శివలింగం మొదలయినవి కనబడతాయి శివ సహస్ర నామాలలో మహాలింగః (గొప్పలింగం 77 శ్లో) అగ్నిజ్వాలః (అగ్ని జ్వాల రూపుడు 82 శ్లో) గుహవాసీ (గుహలో నివసించేవాడు 61 శ్లో) అనే నామాలున్నాయి

ఒక ముద్రిక పైన సింహంపై అందారీ వేసుకుని కూర్చున్న వ్యక్తి చిత్రం ఉంది అయిన చేతిలో కత్తి మాత్రం ఉంది ఆ సింహం వెనుక ఒక చెట్టు కొమ్మలలో కనబడుతుంది దేవి నాహసం సింహమని ప్రసిద్ధం, ఆమె అయుధ ధారిణియై యుద్ధాలు చేసిందని పురాణాలు చెబుతాయి శివ సహస్ర నామావళిలో సింహవాహనః (సింహం వాహనంగా కలవాడు 111 శ్లో) అనే నామముంది. ఒక ప్రతిమలో చెట్టు చిత్రింపబడ్డాయి. శివసహస్ర నామాలలో వృక్షః (వృక్షరూపుడు 110 శ్లో) స్థావరాణాం పతిః (చెట్లకు అధిపతి 152 శ్లో) అనే నామాలున్నాయి.

హరప్పా మొహంజోదారో తవ్వకాలలో దొరికిన ఒక ముద్రను గురించి “బలిని సూదించే సింధు ముద్ర. కింద వరుసలో ఉన్న ఏడు బొమ్మలు బహుశా మొదట భ్రాహ్మణగోత్ర ప్రవర్తకులు కావచ్చు. కిరీటాలను బట్టి వీరిని వన దేవతలనుకోవచ్చు. మూడు కొమ్మల దేవుడు రావి చెట్లమీద ఉండడం, ఎనిమిదో పురోహితుడు పూజ చేయడం గమనించవచ్చు. పూజారి వెనుక ఉన్న అంతువు, నేక కొమ్మలు, చేపతల, పొట్టలు కాయం బహుశా గిట్టల కాళ్ళు ఉన్న కర్పిత మృగం’ అని డి.డి. కోశాంబి ఈ చిత్రాన్ని వ్యాఖ్యానించారు. (ప్రాచీన భారతదేశ సంస్కృతి, నాగరికత, చివరి బొమ్మలు 47 చిత్రం) ఇవట కొన్ని ప్రశ్నలు తలెత్తుతాయి.

శ్రీ.పూ. 1500 ప్రాంతంలో భారతదేశానికి అర్యులు వచ్చారని చరిత్ర కారులు చెబుతున్నారు. శ్రీ.పూ. 3000 ప్రాంతానికి చెందిన సింధు ముద్రలో భ్రాహ్మణ గోత్ర ప్రవర్తకుల చిత్రాలున్నాయంటే అర్యులు శ్రీ.పూ. 1500 ప్రాంతంలో రావడం అసంగతమవుతోంది.

వీరు చెప్పిన మూడు కొమ్మల దేవునికి గుళ్ళం మొహం, మానవ తరీరం వెనుకకు ప్రేలాడుతూన్న బాలు కనబడుతున్నాయి. ఇవి మూడూకొమ్మలయితే సమాన పరిమాణంలో ఉండాలి. కాని అటూ అటూ ఉన్నవి లావుగాను, మధ్యది సన్నంగాను ఉన్నాయి. కనుక వీటిని మూడింటిని కొమ్మలనడం సరిగా లేదు. గుళ్ళానికి కొమ్మలుండవు. కనుక బహుశా ఇవి చెవులు కావాలి. గుళ్ళం తిరుక్కునై మధ్య భాగంలో ఒక సన్నని పుడక నిలబెట్టి కట్టి, దానికి కుచ్చు వేలాడదీయడం గుళ్ళాల అలంకార విధానం. ఈ గుళ్ళం మొహానికి ముఖం మధ్య సన్నని దారాలు ప్రేలాడుతూండడం గమనించవచ్చు. కనుక మధ్యది కొమ్మ కాదని అలంకారం కోసం దారాలు ప్రేలాడదీయడానికి అక్కడ ఒక పుడక నిలబెట్టారని చెప్పవలసి ఉంటుంది.

ఆ పశువు ముఖం వేరే కనబడుతోంది. దానిపైనుండే గీతలకు దానికి సంబంధం లేదు. సాధారణంగా చాలా సింధు ముఠల్లో పై వరుసలో చిత్త తిపి బొమ్మలు, క్రింద కొన్ని ప్రధానమయిన బొమ్మలు దిద్దించబడి ఉన్నాయి. కనుక పైన గీతలతో దీనికి ముడిపెట్టి మేక బొమ్మలు చేపకలతో కచ్చిత వ్యుగంగా ఉపాించడం సంగతంగా లేదు.

జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే ఈ ముఠికపై బొమ్మలు మనకు చాలా విషయాలు చెప్పరిస్తాయి.

పాతకాలపు బొమ్మల్లో గోవు తరీరం, దానికి స్త్రీ ముఖం కలిగిన దిక్పాలు కనబడతాయి. లలితా సహస్ర నామావళిలో 'గోమాతా గుహాఽన్యథా' అని గోమాత అనే పామం ఉంది. (లలితా సహస్ర నామావళి 808 నామం) అంటే అప్పుడు దేవికి ప్రతీకగా ఈ వర్గతిలో దిద్దించేవారన్నమాట. ఈ దిక్పంలో పశువుకు అవు గిట్టలుండడం స్పష్టంగా ఉంది.

గుఱ్ఱం తల గల హయగ్రీవుడు విష్ణువు అవతారమని దేవీ భాగవతంలో ఉంది. హయగ్రీవుడు లలితా దేవి నారాధించే వాడని లలితా సహస్రం వల్ల తెలుస్తుంది. శైలిరీయారణ్యకంలో ఒక ప్రతీకాత్మక కథ ఉంది. దేవతలు సత్తయాగం చేశారు. దానికి కురుక్షేత్రం వేది. భాండవ వనం దక్షిణ భాగం, తూర్పు ఉత్తర భాగం, పరీణత్తు వెనుక భాగం, మరు ప్రదేశం ఉత్తరం. దానిలో విష్ణువు యజమానునిగా యజ్ఞ దీక్షను స్వీకరించారు. దానివల్ల యాగశీర్తి విష్ణువుకు కలిగింది. అందరికీ కలుగ వలసిన శీర్తి విష్ణువుకు ఒక్కడికే లభించిందని దేవతలకనహనం కలిగింది. వారాయన వెంటబడ్డారు.

అయన ధనుర్మాఘాలతో వారిని నిలువరించారు. తనను వారేమీ చేయలేక పోవడంచే అయన సవ్యాడు. అప్పుడాయన తేజస్సుపైకి వచ్చింది. దానిని దేవతలు శ్యామాకాలనే దెవేధులలో ఉంచారు.

విష్ణువు ధనుస్సు అగ్రాన్ని గడ్డానికి క్రింద కంఠానికి అనింఁ నిలబడ్డారు. దేవతలాయనపై ప్రతీకారం తీర్చుకోవడం కోసం ఉపదీకరించే పురుగులను అనారి త్రాటిని కొరుకుమని కోరారు. అవి కొరతడం వల్ల ధనుస్సుపై కొన విష్ణువు శిరస్సును ఎగురుగొట్టింది. ఆ శిరస్సు ద్యావాప్యథువులలో చెదరి వ్యాపించింది. విష్ణు శరీరాన్ని దేవతలు మూడు భాగాలుగా తీసి ప్రాతస్సవనం, మాధ్యంధిన సవనం, తృతీయ సవనం అని మూడు భాగాల యజ్ఞంగా గ్రహించి యజ్ఞం చేశారు. శిరస్సులేని యజ్ఞంవల్ల వారు స్వర్గానికి చేరలేదు. దేవతలు అశ్వినీ దేవతలను 'యజ్ఞపురుషునికి (విష్ణువుకు) శిరస్సును' అతకమని కోరారు. అశ్వము కలవారు అని అశ్వినీ పదమున కర్థము. అశ్వముఖరూపమయిన నక్షత్రమశ్వినీ. దానికి వీరు అధిష్టాన దేవతలు అని శ్రీశృష్టయజుస్సంహిత చెబుతోంది. (4శాం. 4ప్ర. 108) వీరు ప్రవర్ణాన్ని ఆ యజ్ఞ పురుషునికి అతికారు. అప్పుడు యజ్ఞపురుషుడు పరిపూర్ణుడయ్యాడు. దేవతల యజ్ఞం సఫలమయ్యింది. (తైత్తిరీయారణ్యకం -5 ప్ర-1అ) ఈ గాథే శ్రీమద్దేవీ భాగవతంలో కొంచెం మార్పుతో ఉంది.

ఒకప్పుడు విష్ణువు యుద్ధం చేసి అంశిపోయి ధనుస్సు కొనను కంఠమందామకుని నిధిస్తున్నాడు. బ్రహ్మాది దేవతలు యజ్ఞం చేద్దామని వచ్చారు. పేర్లు అనే పురుగుతో విష్ణువును తేవమని కోరారు. అది ధనుస్సు నారి త్రాటిని కొరికింది. ధనుస్సు కొన తగిలి విష్ణువు శిరస్సు ఎగిరి పోయింది. అప్పుడు దేవతలు బ్రహ్మ ఉపదేశం వల్ల దేవిని స్తుతించారు. దేవి, 'హయగ్రీవుడనే దానవునికి గుఱ్ఱం శిరస్సుకల వాచిచేతిలో మరణిస్తాడని వరం ఉంది. వానిని సంహరించడం కోసం విష్ణువుకు గుఱ్ఱం శిరస్సును త్వష్ట ప్రజాపతిచే అదికించం' డని ఉపదేశించింది. అప్పుడు త్వష్ట అలా చేయడం చేత హయగ్రీవావతారం ఏర్పడింది. (దేవీ భాగవతం. 1స్కం. ఆ. 112 శ్లో)

ఇతిహాస పురాణాశ్చాం వేదం సమాన భృంహాయేత్

(ఇతివోస పురాణాలచే వేదాన్ని వివరించుకోవాలి.) అని పురాణ వచనం. ఈ సింధుముద్రిక పైన తెల్పిన వేద పురాణ కథలను రెండింటినీ సమన్వయిస్తోంది.

సత్రయాగం వనంలో జరిగిందని సూచించడం కోసం అత్యుప వృక్షాలు చిత్రించారు. గుళ్ళం ముఖం కల పురుషుడు పాయగ్రీవుడు. చెట్టుకు ప్రత్యుప ఉన్నది బాబాగ్రం. దానికి ప్రత్య కిరీటంతో ఉన్నది విష్ణువు శిరస్సు, దానికి ప్రత్య మేఘ శకలాలు, దానికి ప్రత్య అస్పష్టంగా ఉన్నది అపావనీయం, దానిక్రింద గార్హపత్యాగ్ని, దానికి ప్రత్య దక్షిణాగ్ని, అగ్నులను రక్షించే అగ్నిధ్రుడనే ఋత్విక్కు లేదా దాని ప్రత్య ఒక వృక్ష ఉన్నారు. ఈయన దేవతలతో ఉపదేశం చేసిన బ్రహ్మ అయి ఉండవచ్చు. ఇది పైవరుస, మధ్య వరుసలో మొత్తం క్రింద రెండు నిలువు గీతలున్నాయి. ఇది వేదిక ఉత్తరంలో దుమ్ము గడ్డి పరకలు వేసే చోటు. దానికి ఉత్తరమని పేరు.

ఉత్తరం ప్రత్య ఒక పురుషుడు నిలబడి ఉన్నాడు. ఈయన అధ్వర్యుడు. ఎదుట స్త్రీ ముఖంతో గోశరీరంతో ఉన్నది దేవి.

క్రింది వరుసలో ఎదుగురు వృక్షాలు నిలబడి ఉన్నారు. సప్తహోతార ఋత్విజ్ అని శ్రుతి చెబుతోంది. (తైత్తిరీయారణ్యకం 1ప్ర. 7అ-5వ.) హోత, ప్రశాస్త, బ్రాహ్మబాచుంసి, హోత, నేష్ట, అధ్వావాక, అగ్నిధ్ర అనే పేరులతో యజ్ఞంలో ఎదుగురు హోతృగణం ఉంటారు. వీరిలో అగ్నిధ్రుడు పైన ఉన్నాడు కనుక ఈ వరుసలో చివరి వృక్ష స్త్రీ. ఈమె యజమాన పత్ని. హోతలు ఋత్విజులతో దేవతలను స్తుతిస్తారు. దేవిని స్తుతించే సందర్భంగనుక, యజ్ఞ సందర్భం గనుక ఈ హోతల చిత్రాలను చిత్రించారు.

ఇలా ఈ చిత్రం తైత్తిరీయారణ్యకంలో, దేవీ భాగవతంలో ఉన్న కథలను సమన్వయం చేస్తూ వేదాన్ని వివరిస్తోంది. అరణ్యక కథ ప్రవర్ణంతో కూడిన యజ్ఞం విష్ణు స్వరూపం అని ప్రతీతాత్మకంగా తెలుపుతోంది. 'యజ్ఞేవై విష్ణు' (యజ్ఞమే విష్ణువు) అని శ్రుతి మరొక చోట చెబుతుంది. ఆ విష్ణువు అనతారమే పాయగ్రీవుడని పురాణ కథ చెబుతుంది. ఇలా విష్ణు తత్వాన్ని తెలిపే రెండు విషయాలనీ చిత్రం సమన్వయిస్తోంది.

గంగడోలు లేని గోవును గవయ మృగమంటారు. ఈ ముద్రికలలో ఒక దానిలో గవయ మృగం తవలడుతుంది. (A.L. Basham, A Cultural History of India చివర 1 వ తారీఖంగన్ బొమ్మలలో) 'ఋశ్య ఋషభాయ రాశ్లే గవయః' అని గవయ మృగాన్ని వేదం పేర్కొంది. (శ్రీకృష్ణ యజుర్వేద సంహితా-5-5-11) 'గవయః గోసదృశః సాస్నా రహితః' (గంగడోలు లేని గోవు వంటి మృగం గవయం) అని సాయజాచార్యులు వివరించారు.

ఒక ముద్రికలో శ్రీంద మృగశరీరం పైన స్త్రీ రూపం, మరొక ముద్రికలో శ్రీంద మృగం, పైన పురుష రూపం ఉన్న ఆకారం చిత్రింపబడింది.

(A Cultural History of India చివర 1 వ తారీఖంగన్ బొమ్మలలో మరియు డి.డి. కోశాంబి, ప్రాచీన భారత దేశ వంశ్యుని, వాగదత్త చివరి బొమ్మలు 50వ చిత్రం)

దీనిని పురుష మృగం అంటారు. 'పురుష మృగశృంఖలమసే' అని దీనిని వేదం పేర్కొంది. (శ్రీకృష్ణయజుర్వేద సంహిత 5-5-15)

దీనిని శ్రీకోశాంబి మనిషి పులి అని పేర్కొని, విష్ణు వరసింహావతారం నమూనా అని వ్రాశారు. కాని వృసింహావతారానికి సింహ తిరస్క, పర శరీరం

ఉంటాయి. దీనికి క్రింద సగం మృగ శరీరం, పై భాగం మానవ రూపం ఉన్నాయి. కనుక దీనిని పురుష మృగమనే చెప్పడం సమంజసం. ఇలా పాఠప్రసంగం సంస్కృతిలో ఉండే బొమ్మలు, చిత్రలిపి, వైదిక సంస్కృతిని, హరి హరారాధనను, ప్రాచీన హిందూ సంస్కృతిని సూచిస్తున్నాయని చెప్పవచ్చు. ఈ చిత్ర లిపిలో మిగిలిన చిహ్నాలను గూడా గుర్తించ గలిగితే మరికొన్ని విశేషాలు గూడా బయటపడతాయి.

ఈ బొమ్మలలో గొడ్డలి, బాణం, కత్తి చిత్రాలున్నాయి కనుక సింధు నాగరికతలో జనుము వాడకముందని తేటపడింది. హయ శిరస్సు, ఒంటి కొమ్ము గుఱ్ఱం బొమ్మలున్నాయి కనుక ఈ నాగరికత వారికి గుఱ్ఱం తెలుసని వెల్లడవుతోంది.

ప్రాచీన సంస్కృత గ్రంథాలతో పోల్చి పరిశీలించడం వల్ల సింధు నాగరికత విశేషాలు ఇంకా బయల్పడే అవకాశం ఉంది.

గోమాత

భారతీయ చిత్రలిపి పఠన విధానం

భారత దేశంలో చిత్రలిపి సింధు ముద్రికలలో కనబడుతుంది. కాని అలిపి తెలిపే విషయం ఇంతవరకు తెలియలేదు. అది తెలియాలంటే భారతీయ శిల్ప శక్త్యం పరిశీలించాలి.

లలితాదేవి ఉపాసనా విధానం చాలా ప్రసిద్ధం. లలితాదేవి చెరకు ధనుస్సు, పాశం, అంకుశం, పుష్పబాణం ధరించి ఉంటుంది. చెరకుగడ గట్టిది కాదు. కనుక ఇది ధనుస్సు నిర్మాణానికి పనికిరాదు. పుష్పాలు నుకుమారాలు. ఇవి బాణం వలె గురిని భేదించలేవు. కనుక నివి వేటికో సంతేతాలు. ఆ విషయం భావనోపనిషత్ వివరిస్తుంది. "శల్లి స్పర్శ రూప రస గంధాః పంచతన్మాత్రాః పంచ పుష్పబాణాః, మన ఇక్షుధనుః, రాగః పాశః, ద్వేషో జ్యుశః

(లలితాదేవి దేతిలో ఉండే అయిదు పుష్పబాణాలు శల్లి స్పర్శ రూప రస గంధాలనే పంచతన్మాత్రలకు సంతేతాలు, మనస్సుకు చెరకు ధనుస్సు, రాగానికి పాశం, ద్వేషానికి అంకుశం సంతేతాలు. ఉపనిషత్పట్టణాః భావనోపనిషత్, 549 పుట.)

శ్రీమద్యాగవతం విరాట్పురుషుని కొస్తుభాదితాన్ని ఇలా వివరించింది.

శ్లో. కొస్తుభ వ్యవదేశేన స్వాత్మజ్యోతిర్విభర్తనాః

(విష్ణుదేవుడు కొస్తుభ మణియను వంకతో స్వాత్మజ్యోతిని ధరిస్తున్నాడు)

శ్లో. స్వాం మాయాం వనమాలాఘ్నాం నానా గుణమయ్యాం దధత్

వానశ్చందోమయం వీణం బ్రహ్మసూత్రం త్రివృత్త్వరమే

(సత్త్వరజస్తమో గుణముల స్వరూపమయిన తన మాయను వనమాలగా,

వేదముల స్వరూపమును వీణాంబరముగా, బ్రహ్మమును యజ్ఞోపవీతంగా ధరిస్తున్నాడు.)

శ్లో. విభర్తి సాంఖ్యం యోగజ్ఞా దేవో మకర కుండలే
మౌళిం పదం పారమేష్ఠ్యం సర్వలోక సమస్మృతమ్

(ఈ దేవుడు సాంఖ్యయోగ శాస్త్రములను మకర కుండలమొలుగాను, సర్వలోకమును కిరీటం గాను ధరిస్తున్నాడు)

శ్లో. అవ్యాకృత మనన్తాజ్ఞా మాననం యదధిష్ఠితః
ధర్మ జ్ఞానాదిభిర్మత్తం సత్త్వం పద్మ మివోచ్చతే

(నామరూప రహితమయిన ప్రకృతి అనంతదాయవత్ అననం. ధర్మం, జ్ఞానం మొదలయిన వాటితో కూడిన సత్త్వ గుణము పద్మం.)

శ్లో. ఓజస్సహో జలయుతం ముఖ్యం తత్త్వం గదాం దధత్
అపాం తత్త్వం దరవరం తేజస్తత్త్వం సుదర్శనమ్

(ఓజస్సు, సహస్సు, జలముతో కూడిన ముఖ్య ప్రాణ తత్త్వమయిన గదను ధరించుచున్నాడు. శంఖము జలతత్త్వము, సుదర్శన చక్రము తేజస్తత్త్వము.)

శ్లో. నభోనిధం నభస్తత్త్వం అసిం చర్మ తమో మయమ్
కాలరూపం ధనుశ్చార్థం తథా కర్మ మయేషుధిమ్

(అకాశం నలె నిర్మలమయిన అకాశ తత్త్వమును కత్తిగాను, అజ్ఞాన రూపమును దాలుగాను, కాలరూపాన్ని శార్థమనే ధనుస్సుగాను, కర్మరూపాన్నే అంబుల పొదిగాను భగవానుడు ధరించాడు.)

శ్లో. ఇంద్రియాణి శరావాహ రాకూతిర్మహ్య స్థందనమ్
తవ్నాతాజ్ఞాస్యాభి వ్యక్తిః ముద్రయాథ శ్రియాత్మకాదే

(ఇంద్రియములను బాణములుగాను శ్రియాశక్తితో కూడిన మనస్సును రథముగాను, పంచతవ్నాతలే ఆ రథాభి వ్యక్తిగాను చెప్పుతున్నారు. పరద ముద్రచే పరములివ్వడం, అథయ ముద్రచే అథయమివ్వడం వెల్లిడి అవుతాయి.)

శ్లో. భగవాన్ భగ శర్వార్థ లీలా కమల ముద్వహన్

(భగ శర్వమునకు సమగ్రమయిన బిశ్వర్థము, ధర్మము, యశస్సు, లక్ష్మీ శ్లాసము, వైరాగ్యము అర్థములు. వాటిని తెలుపు లీలా కమలమును స్వామి ధరించాడు.)

శ్లో. ధర్మం యశశ్చ భగవాన్ దామర వృక్షనే భజత్

అత వక్త్రంతు వైకుంఠం ద్విజాధామాకుతో భయమ్

(భగవంతుడు ధర్మం, కీర్తి వింజామరలుగా, దేనివల్లనూ భయం లేని వైకుంఠాన్ని గొడుగుగా గ్రహించాడు. శ్రీమద్భాగవతం 12 స్కం. 11వ అధ్యాయం, 10 వ శ్లో. నుండి 19 శ్లో. వరకు)

భగవానుడి విరాట్ స్వరూపం కూడా ప్రపంచంలో ఉన్న అనేక వస్తువులకు, దేవతలకు, భావాలకు సంతేతంగా ఏర్పడింది.

శ్లో. ఏకద్వై పౌరుషం రూపం భూ పాదౌ దృృ శ్చిరో నభః

నాభి స్సూర్యో క్షితి నాసేవాయాః కర్ణౌదిశః ప్రభోః

(ఈ విరాట్పురుషునికి పాదములు భూమి, శిరస్సు స్వర్గము, బొడ్డు అకాశం. సూర్యుడు కన్నులు, ముక్కు వాయువు, చెవులు దిక్కులు.)

శ్లో. ప్రజావతిః ప్రజనవ మపానం మృత్యురీశిణుః

తద్భాషావో లోకపాలాః మనశ్శండ్రో శ్రువౌ యమాః

(మేఘము ప్రజావతి, అపానము మృత్యుదేవత. బాహువులు లోకపాలకులు. మనస్సు చంద్రుడు, కనుబొమలు యముడు.)

శ్లో. లక్ష్మీత్రయోఽథరో లోభో దంతా జ్యోత్సా స్థయౌ శ్రమః

రోమాశి భూరుచో భూమ్నో మేఘాః పురుషే మార్గణాః

(పై పెదవి సిగ్గు, త్రింది పెదవి లోభము, దంతములు వెన్నెల, గర్వము శ్రాంతి, రోమములు వృక్షములు, తల వెంట్రుకలు మేఘములు.)

(శ్రీమద్భాగవతం 12 స్కం. 11 అ. 6 నుండి 8 శ్లో.)

ఇట్లు ప్రపంచంలోని భూమి మొదలయిన వస్తువులకు, బ్రహ్మాది దేవతలకు, సిగ్గు మొదలయిన గుణములకు సంకేతంగా విరాట్పురుషుని శరీరమేర్పడిందని స్పష్టమవుతోంది. తనుక దేవాలయాల్లో ఉండే శిల్పాలు, వాటికి చెందిన అంగోపాంగాలు అన్నీ ఒక్కొక్క దానికి సంకేతంగా ఏర్పడినవని చెప్పవచ్చు. ఏయే దేవతామూర్తి, అయిన అంగోపాంగాలు వేటికి వేటికి సంకేతాలో వివరంగా పరిశోధించాలి. ఈ పరిశోధనకు భారతీయ శ్రుతి, పురాణేతిహాసాలు తంత్రాగమాలు తోడ్పడుతాయి. ఈ పురాతనారాధన పద్ధతుల స్వరూపం వాటిలో మనకు మిగిలి ఉంది. ఇదే చిత్రలిపి, ఇది హరప్పా మొహంజోదారో కాలం నుండి ఉన్నది. దీని నాధారంగా హరప్పా మొహంజోదారో చిత్రలిపి భావాలను గ్రహించవచ్చు.

శ్రీమద్భాగవతం లోని విరాట్పురుష వర్ణనము పరిశీలిస్తే మధ్యలో ఒక దేవతామూర్తి, చుట్టూ అయినకు చేర్చదగిన గుణములకు ప్రతినిధి చిత్రములను చిత్రించే పద్ధతి వ్యక్తమవుతుంది. మొహంజోదారోలో దొరికిన వకువతి దేవుని మూర్తిక ఇటువంటిదే, ఒక సన్నివేశాన్ని ఒక చిత్రంగా చిత్రించవచ్చు. సింధు లలి మూర్తిక అని పిలువబడుతున్న మూర్తికలో ఉన్న హయగ్రీవావతార చిత్రం ఇటువంటిది. దీని గాథ తైత్తిరీయారణ్యకంలో లభిస్తోంది.

ఈ రెండు రీతులూ కాకుండా ఒకనాటి సంస్కృతికి చెందిన వివిధ చిత్రాలను ఒక ఫలకంపై చిత్రించవచ్చు. అవన్నీ ఆ సంస్కృతి విహంగముని విశాసాన్ని తెల్పుతాయి. సింధు మూర్తికల్లో ఇలాంటివికూడా కనబడతాయి. ఈ పద్ధతుల ద్వారా సింధు మూర్తికలలో లిపిని గ్రహించవచ్చు.

భావనోపనిషత్తులో, శ్రీమద్భాగవతంలోను వర్ణనాత్మకంగా, హరప్పా మొహంజోదారో మూర్తికలలో చిత్రాత్మకంగా లభించే ఈ చిత్రహా లిపికి మూలాలు గూడా వేదంలోనే లభిస్తాయి.

“తత్ప్రతిష్ఠే త్యుపాసీత, ప్రతిష్ఠావాన్ భవతి, తన్మహ ఇత్యుపాసీత. మహాన్ భవతి, తన్మహ ఇత్యుపాసీత. మానవాన్ భవతి” పరబ్రహ్మను ప్రతిష్ఠ (స్థితి హేతువు) అని ఉపాసించాలి. అన్న వస్త్రాది జీవన స్థితి హేతువులను పొందుతాడు. పరబ్రహ్మను మహత్త్వంతో కూడినదని ఉపాసించాలి. ధనాదులతో సమృద్ధుడౌతాడు. పరబ్రహ్మను మనన శక్తితో కూడినదని ఉపాసించాలి. మనన శక్తి గలవాడౌతాడు. (తైత్తిరీయోపనిషత్ 9 ప్ర. 1 అమ. 3 పవన)

ఇలా శ్రుతి ద్వారా చోట్ల కొన్ని గుణాలను పరమాత్మకు చేర్చి ఉపాసినే దానికనుగుణమయిన ఫలాలు కల్గుతాయని చెప్పింది.

ఈ వేద సంప్రదాయాన్ననుసరించే భావనోపనిషత్తులో, త్రిమద్యాగవతంలో, సంకేత రూపంలో కొన్నింటిని చేర్చి ఉపాసించే సంప్రదాయమేర్పడింది. మొహంతోదారోలో దొరికిన పశుపతి దేవుని ముద్రికలో ఇలా సంకేత రూపంలో కొన్ని లక్షణాలను చేర్చి మహాదేవుని చిత్రించడం జరిగింది.

కమల చిత్రలిపికి మూలమయిన ఉపాసనల సంప్రదాయం, చిత్రలిపికనుగుణమయిన వర్ణనలు, చిత్రలిపి అనే క్రమంలో చిత్రలిపి భారత దేశంతోనే వికసించినదని స్పష్టమవుతోంది. అయితే పరిణామ క్రమంలో మారిన రూపాలను నిశితంగా పరిశీలించి గ్రహించాలి.

చిత్రలిపిలో భాగం, బ్రహ్మను తెలిపేది అయిన ప్రణవలిపి నుండి బ్రాహ్మ లిపిని ఏర్పరచుకున్నారు. పరబ్రహ్మ నుండి జగత్తు ఏర్పడిందని శ్రుతి స్పృతి పురాణేతిహాసాలు చెబుతాయి. పరబ్రహ్మను తెలిపేది, బ్రహ్మ అనే పేరు గలది అయిన ప్రణవాన్నుండి భావము అక్షర బద్ధం చేసే లిపి ఏర్పరచుకోడం, దానికి బ్రాహ్మ అని పేరు పెట్టుకోడం సముచితమే అని స్పష్టం.

భారతీయ రిపులకు మూలం ప్రణవం

విదేశీయులు వారి ననుసరించిన భారతీయ విద్యాంశాలు భారతీయ భాషా-రిపులు విదేశ రిపుల నుండి ఏర్పడాయని చెప్పారు. వారి అభిప్రాయాలిలా ఉన్నాయి.

1. రిపికి వేదంలో అభిష్టాన దేవత లేదు కనుక గ్రీకులతో సంబంధం వల్ల బ్రాహ్మీ రిపి ఏర్పడింది. మౌర్యుల కాలం నుండి శాసనాలు అధికంగా కనిపిస్తున్నాయి.
2. శ్రీ.పూ. వేయి సంవత్సరాల ముందు నుండి భారతదేశానికి విదేశ వ్యాపారం ఉంది. వీరికి ఫినిషియాతో సంబంధం ఎక్కువ. కనుక బ్రాహ్మీరిపి ఫినిషియా రిపి నుండి వచ్చింది.
3. ఆ కాలానికి మధ్యధరా సముద్రం తూర్పు తీరంతో భారతదేశానికి సరాసరి సంబంధం లేదు. కనుక దక్షిణ సెమెటిక్ జాతికి చెందిన సాలా రెగవారి రిపి నుండి బ్రాహ్మీ రిపి వుట్టింది. ఇండియాలో జరిగే పశ్చిమ వ్యాపారమంతా సాలావారి చేతుల్లో ఉండేది.
4. సాలా రిపి శాసనాలు శ్రీ.పూ. 2వ శతాబ్దికి ముందువి కనబడవు. బ్రాహ్మీ రిపికి అరేబియా రిపులకు పోలిక కొద్ది. కనుక దక్షిణ సెమెటిక్ నుండి కాక ఉత్తర సెమెటిక్ కు చెందిన అరమీన్ రిపి నుండి బ్రాహ్మీరిపి వుట్టింది. దీనిని భారతీయులు అభివృద్ధి పరచుకొన్నారు. (మన రిపి పుట్టుపూర్వోత్తరాలు 80, 81, 82 వుటలు)

పై అభిప్రాయాలు సరికావు. సరస్వతీదేవి వేదిలో ఉండే అక్షరాల అకారం మొదలుకొని క్షకారం వరకు ఉండే వర్ణమాల. ఈ వర్ణమాలకు 'మాతృకా సరస్వతి' అనే పేరుతో ఆరాధించడం మంత్రశాస్త్రంలో బాగా ప్రచారం ఉంది. ఏ మంత్రమునం చేసేవారైనా ఈ మాతృకా సరస్వతీ న్యాసాలు మొదట చెయ్యాలి.

అంతర్భాగ్యక, బహిర్భాగ్యక అని దీనిలో ప్రధానమైన భేదాలు. ఇవి కాక దీనిలో రకాలున్నాయి. ఇప్పటికీ 'అ-క్ష' మాలతో జపం చేయడం శ్రేష్ఠమనే విశ్వాసం ఉంది.

శ్రీ. పూ. మూడవ సహస్రార్థికి చెందిన మొహంతోదారో శాసనాల్లో ప్రణవ లిపి ఉంది. ప్రణవం పరబ్రహ్మకు వాచకమని వేదం, యోగశాస్త్రం కూడా తెల్పుతున్నాయి. 'తస్యవాచకః ప్రణవః' అని యోగ సూత్రం. 'ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ' అని ఓంకారానికి బ్రహ్మ అనే వ్యవహారం వేదంలో ఉంది. ప్రణవం వేదాది స్వరం.

బ్రహ్మకు చెందినది అనే అర్థంలో 'బ్రాహ్మ' అనే పదం వ్యాకరణ శాస్త్రాన్ని సూచించి ఏర్పడుతుంది. ప్రణవ భాగాలకు బ్రాహ్మలిపికి సంబంధం కనబడుతుంది. ప్రణవ భాగాలకు దేవనాగరలిపికి సంబంధం బాగా కనబడుతుంది. పాత గ్రీకు లిపి నవీన గ్రీకు లిపిగా మారినట్లు బ్రాహ్మలిపి సంస్కరణాన్ని పొంది దేవనాగరీ లిపి అయియుండవచ్చు. అంటే వేదభాష సంస్కృత భాషగా మారినట్లే బ్రాహ్మలిపి తరువాత దేవనాగరలిపిగా మారి ఉండవచ్చు. ప్రణవంలో, త్రైగ అని 4 భాగాలున్నాయి. వాటిని వివిధ పద్ధతులతో పేరిస్తే బ్రాహ్మలిపి, దేవనాగరలిపి ఏర్పడుతున్నాయి.

త్రైగ అనే దానిలో ఒక భాగానికి మొదట గీత చేరిస్తే బ్రాహ్మలిపిలో (గ) ఏర్పడింది. దీని కొనలను పొట్టకు కలిపి రెండు చతురస్రాలుగా విడదీసి పదుకొద్దవితే అక్షరం (౧౦) రెండు వృత్తాలుగా మూత్రమే వ్రాస్తే ధత్తరం (౧౧) అని నున్నవకు పైన గీతలుగా చేరిస్తే బ్రాహ్మిలో వత్తరం (౧౨) దీనిని తిరుగుమీసి తోకను నిలబెడితే అక్షరం (౧౩) దీనిని రెండు భాగాలు చేసి వరసన కూర్చోనబెడితే బ్రాహ్మిలో వత్తరం (౧౪), దీనిలో ఒక భాగాన్ని కలిపి నున్నను చేస్తే అక్షరం. ౩ దీనిని రెండు భాగాలు చేసి వెల్లడితల కూర్చోనబెట్టి మధ్యలో నిలుపుగీతలు పెడితే

బ్రాహ్మలో యతారం (౧౨) ప్రణవంలో ఒక భాగానికి పై గీత నిలుపునా పెట్టది చేస్తే
 తారం (౧) ఒక భాగానికి క్రింద అర్ధగీత చేరిస్తే బ్రాహ్మలో ఓతారం (౧) ఒక
 రెక్కను తిరుగవేసి నిలబెడితే వతారం (౬) ౩ దీనిని రెండు సున్నలను చేసి
 కుడివైపున నిలుపు గీతను చేరిస్తే చతారం (౪౦) ౩ దీనిలో క్రింద భాగాన్ని సున్నగా
 చేసి వెనుక ఇంకొక భాగం చేరిస్తే ఛతారం (౪౨) ౩ దీనిలో ఒక భాగాన్ని
 తిరుగవేసి కలిపి, దీని ప్రక్క ౩ అనే దానికి పైన క్రింద కొమ్ములు చేరిస్తే రేఫ
 ఏర్పడినాయి. (౪౩) ౩ దీనిని తిరుగవేసి అడుగుగీతలు తొలగించి రెండుసార్లు
 వ్రాస్తే తవర్ణం ఏర్పడింది. (౪౪) ప్రణవ భాగాలను బోర్లించి పైన నిలుపు గీతలు
 గీస్తే తవర్ణం ఏర్పడింది (౪౫) తతారం (౪౪) ఏతారం (౪౫) మతారం (౪౬)
 నతారం (౪౭) క్షతారం (౪౮) ఎత్తున మారడం వల్ల ప్రణవానికి కొంచెం
 దూరంగా పరిణమించాయి.

ఇప్పటి దేవనాగరలిపిలో చాల వాటికి క్రింద భాగానికి భాగా పోలికలున్నాయి.
 ప్రణవంలో ౩ అనే భాగానికి ఖ, ఖా, క, ఛ, ఖ, ఖీ, ఖ, ఖః అనే
 వాటికి పోలిక స్పష్టం. ౩ లో పై భాగాన్ని తిరుగవేసి కలిపితే ౩ అనే తతారం
 ఏర్పడుతుంది. ఇది క, ఖ, ఛ, ఖ, క అనే వర్ణాలకు మూలం. ౩ ను అర్థంగా
 వ్రాసి, ముందు భాగాన్ని సున్నగా చుట్టితే ఛ అని ఏర్పడుతుంది. ౩ దీనిని
 పడుకొనబెట్టితే ఖ అని, సున్నలుగా చేసి పడుకొనబెట్టితే ఛ అని ఏర్పడుతాయి.
 ౩ అనే దానిలో ఒక భాగంతో ఖ, క, ఖ, ఛ, క అనే వర్ణాలు ఏర్పడుతాయి.
 ౩ దీనిలో ఒక భాగాన్ని తిరుగవేయడం వల్ల ఛ, ఛ అనే వర్ణాలు, మొత్తం తిరుగ
 వేయడం వల్ల ఖ, ఖ, క ఏర్పడుతున్నాయి. అంతెంతో ౩, ౬, ౭, ౪, ౬, ౭
 అనేవి ప్రణవాన్ని పోలిన భాగాలు.

ఖ లో ఖ అనే ప్రణవం రెక్క తిరుగబడింది. ఛ లో ప్రణవం తిరుగబడగా
 దానికి సున్న చేరింది. ఛ లో ప్రణవం రెక్క ఒకటి ఉంది. ఛ లో ప్రణవంలోని

ఒక రెక్కకు వీపుపై గీత చేరింది. ఆ లో ప్రణవం రెక్క వెళ్లికీతలా ఉంది. గె లో ప్రణవ భాగం బోర్లగిలి ఉంది. ఆ దీనిలో ప్రణవం రెక్క ముందుకు కొంచెం వంగింది. గె దీనిలో ప్రణవంలోని తోక ఉంది. ఔ దీనిలో ముందు ప్రణవం సగముంది. వెనుక ప్రణవం తోక ఒక మెలి తిరిగి ఉంది. ఆ దీనిలో ప్రణవార్థం తిరుగుడింది. ఓ దీనికి అదనంగా ప్రణవం తోక కూడ చేరింది. ఆ వర్ణమే ముందొక మెలిక చేర్చుకుంటే ఆ వర్ణం. పై గీతతో సంబంధం వదులుకుని ముందుకు కొంచెం వంగితే ఆ వర్ణం ఏర్పడుతున్నాయి. ప్రణవార్థాన్ని సున్నగా చుట్టితే ఆ వర్ణం, దాని నడుమ గీత గీస్తే ఆ వర్ణం ఏర్పడుతున్నాయి. ఆ వర్ణానికే పై రెండు కొనలకు గీతను చేరిస్తే ఆ వర్ణమవుతుంది. పవర్ణానికి నడుమ గీతను గీస్తే ఆ వర్ణమవుతుంది. ప్రణవంలోని తోక పైన చేరే దీర్ఘాలుగా కొన్నింటిలో, వెనుక గీతలుగా కొన్నింటికి చేరింది. ఉదా కే, ఔ ప్రణవం పైన బిందువు దేవనాగరిలో పైనే చేరుతోంది. ఔ వర్ణంలో మాత్రం ప్రక్క చేరింది.

ఇలా పరిశీలిస్తే ప్రణవ భాగాలయిన త్రైగ అనే వానిని నిలువుగా గాని, తిరుగుదోసిగాని, బోర్లదోసిగాని, వెళ్లికీతలా గాని ఉంచి వాటికి ప్రక్కన పైన గీతలు చేరిస్తే దేవనాగరి లిపి ఏర్పడుతోంది. వీటిలో పై గీత తరువాత ఏర్పడింది. వెనుక బ్రాహ్మీ లిపిలో ౫ అనే అకారం కనబడుతోంది. ఇలా పరిశీలిస్తే ప్రణవం వల్ల బ్రాహ్మీలిపి, దానిని సంస్కరించడం వల్ల దేవనాగరిలిపి ఏర్పడినట్లు గమనించవచ్చు.

గంగా శబ్దము సంస్కృతీయము కాదా?

గంగానదికి భారతీయ సంస్కృతిలో గొప్ప గౌరవం ఉంది.

ఇమంచే గంగే యమంచే పరస్వతి శుశుభ్రీ స్త్రీమం సవతా పరుష్వతా
అసిక్నియా మరుద్వధే వితప్త యార్థకీయా క్రుణువ్యా సుదోమయా ॥

(ఓ గంగా! యమునా! సరస్వతి! శుశుభ్రీ! పరుష్వ! అసిక్నితో కూడిన మరుద్వధా!
వితప్త, సుదోమలతో కూడిన అర్థకీయా! మీరు మా స్త్రీత్వాన్ని స్వీకరించి వినండి!)

అని ఋగ్వేదం కొన్ని మహా నదీలను ప్రశంసించింది. అందులో గంగ మొదటిది.
అధి క్రుణుః పతీనాం వర్షిష్ఠే మూర్ధన్వస్యాత్
ఉరుః కర్ణో వ గాఙ్గా¹

(వ్యాపార వ్యవహారం చేసేవారిలో తిర్చి గంగాతీరం ఎత్తుగా ఉన్నట్లు
ఉన్నత స్థానంలో ఉంటారు.)

అని గంగా పదము నుండి పుట్టిన గాఙ్గా అను పదాన్ని గూడ ఋగ్వేద షష్ఠ
మండలం పేర్కొంది. సంస్కృత భాషా చరిత్రకారులు ప్రాచీనతమ రచనగా
పేర్కొన్న షష్ఠ మండలంలోనే గాంగ్య పద ప్రయోగమొందటం చేత గంగా పదం
మిక్కిలి ప్రాచీనమని చెప్పక తప్పదు. ఇతిహాస పురాణాలలో గంగా ప్రాశస్త్య
మత్యధికంగా ఉంది.

1 ఋగ్వేదం - 10 మం. 75 సూ. 5 మం

2 ఋగ్వేదం - 6 మం. 45 సూ. 31 మం.

3 వాల్మీకి శ్రీమహాభారతం - భారతాండ - 43 అ.

4 శ్రీమద్భగవద్గీత - 9వ స్కంధం - 13 అ. - 121 శ్లో.

5 శ్రీ వేమరీ శ్రీవివాచరావు పూర్వగాళంపాఠి - 130 పుట

మహేశ్వరుడు గంగాధరుడు⁶. మహావిష్ణు పాదాల మండి గంగమ్మ జనించింది⁷. బ్రహ్మ కమండలంతో గంగను ధరిస్తాడు⁸. భగీరథుడు గొప్ప తపస్సుచే గంగను భువికి తీసుకుని వచ్చినాడు⁹. కావున గంగకు భగీరథి అని పేరు. జహ్నుముని గంగను తన కుమార్తెగా జేసికొన్నాడు¹⁰. కనుక గంగ జాహ్నువి అయ్యింది. భ్రావిడులకు పరమారాధ్యుడయిన కుమారస్వామి గంగా తనయుడు. కావున గాంగేయుడయ్యాడు¹¹. కురువృద్ధుడగు భీష్మాచార్యుడు గంగా పుత్రుడు¹² కాబట్టి ఇతడూ గాంగేయుడే. శ్రీరాముని ధర్మవత్ని సీతాదేవి గంగాదేవిని పూజించింది¹³. దేవీ భాగవతం గంగను దేవత అని గౌరవించింది¹⁴. స్నానకాలంలో గంగను స్మరించడం¹⁵, భగవత్పూజకువయోగించే వీధిలో గంగ నావాహనం చేయడం అచారం¹⁶. వివాహంలో మహాసంకల్పంలో గంగా స్మరణముంది¹⁷. పవిత్రత కొరకు గంగను చల్లుకొనడం, మరణించిన తరువాత అస్త్రికలను గంగలో వేయడం అచారంలో ఉంది. చాలా యజ్ఞాలు గంగా తీరంలో జరిగినట్లు పురాణేతిహాసములలో కనబడుతుంది. శ్రీశంకరభగవత్పాదులు గంగాజల లవ కణాన్ని త్రాగితే నరకము రాదన్నారు గంగకు ద్వాదశ నామములు, సహస్ర నామావళి ఉన్నాయి. వీధిలో గంగా పదానికే ప్రచార మెక్కువ. భారత దేశంలో

6. వాల్మీకి శ్రీమద్రామాయణం - బాలకాండ - 43 ప.

7. సై గ్రంథం

8. సై గ్రంథం - 37 ప.

9. డా. రామకృష్ణారాయ్, మహాభారతలో, ఎలాంటి సాంస్కృతిక వీధి వారణాసి, (1982) 431 పుట

10. వాల్మీకి, శ్రీమద్రామాయణం, అయోధ్యకాండ, 52 ప. 82 శ్లో. మండి 91 శ్లో. వరకు

11. వ్యాసముని, శ్రీమద్దేవీ భాగవతం, 9 స్కం. 11, 12, 13 అ

12. శ్రీ కమవర్తి మార్కండేయ శర్మ, నిత్య కర్మాప్తకం, స్వధర్మపాఠశాల, న్యూ నల్లకుంట, హైదరాబాద్ (1991) 30 పుట.

13. సై గ్రంథం - 123 పుట

14. యాతాన పూర్వ ప్రయోగ చరిత్ర, వాచిత్త ప్రెస్, మదరాసు (1983) 197 పుట.

ప్రాచీన కాలం నుండి వర్ణింపబడిన పెక్కు మతకాఖలలో అచారముతో గంగకు మౌలిక సంబంధం ఉంది.

ఈ గంగా పదం అస్థిక భాషకు చెందినదని, దానిని సంస్కృతీకరించుకొన్నారని ప్రసిద్ధ భాషావేత్త సునీకీకుమార్ చటర్జీ ప్రతిపాదించారు¹⁵. ఇది పరిశీలించదగిన విషయం.

వారి వాదమిది. "భారతదేశానికి ద్రావిడుల కంటే, అర్యుల కంటే పూర్వం అస్థిక ప్రజలు వచ్చారు. వారు తర భారతదేశం, పంజాబున దక్షిణప్రాంతం, మధ్య భారతదేశం, దక్షిణ భారతదేశం కూడా వ్యాపించి యుండేవారు".

వారి పదాన్ని అర్యులు 'గంగా' అని సంస్కృతీకరించుకొన్నారు. వారి పదానికి నది అని అర్థం.

అస్థిక ప్రజలు సీన్ టెటెటన్ కుటుంబ భాషలు మాట్లాడే ప్రాంతాల్లో ఉన్నారు. ■ భాషలలో Kuang పదానికి రూపాంతరాలు వ్యాపించాయి.

ఇండో చైనాలో Khong అను రూపం, మధ్య చైనాయందు, దక్షిణ చైనాయందు Kuang అను రూపం ఉన్నాయి. దీనికి మాండలికంగా Chikang అను రూపముంది దీని నుండి Gang అను రూపమేర్పడి యుంటుంది. అవలు చైనావారు తర చైనాలో ఉన్నారు. వారి భాషలో Ho(xo) అనేది ప్రాచీన చైనా భాషలో Gha అని యుంది.

ఈనాడు బెంగాలీ భాషలో 'గంగ' అనే దానికి ఏదైన నది, నీటి కాలువ అనే మౌలికార్థాలు నిలిచి యున్నాయి. శ్రీలంకలో గంగా పదం నదుల నామాలకు చేర్చి ఉపయోగించబడుతోంది.

ప్రాచీన వైపీయులు Mekhong river ను Khiong అని వ్యవహరించారు. దీని నుండి ధ్వని వివరితామముచే Khong ఏర్పడి యుంటుంది. దీనిని సంస్కృతీకరించుకోవడంచే గంగ ఏర్పడింది.

Khong అనే పదం ఇండో వైనాలో కనబడుతున్నదనీ, అస్థిక ప్రజలదనీ, సీవో టిటెటన్ దాయి లేక థాయి మతీయు అస్థిక ప్రజలకు చెందినదనీ వారభిప్రాయపడ్డారు.

వృష్టత కోసం వారు చెప్పిన హేతువులను మళ్ళీ పేర్కొని వాటిలోని అనౌచిత్యాలను వరుసగా గమనిద్దాం.

1. హేతువు : నదియనే అర్థం గల Khiong అనే ప్రాచీన అస్థిక పదం ఇండో వైనాలో, దక్షిణ మధ్య వైనాలలోను కనబడుతోంది. అస్థిక ప్రజలీ ప్రాంతమునకు తెందిన వారు కావచ్చు.

విమర్శ : ప్రాచీన కాలంలో 'గంగా' పదమొక మహానదికి నామమే గాని నదీ సామాన్య వాచకంగా కనబడదు.

2. హేతువు : దక్షిణ వైనాలో అనేక నదుల పేరుల చివర Kiang అనే పదం వినబడుతున్నది.

విమర్శ : భారతదేశంలో గంగాపదం అన్ని నదీ నామాలకు చివర చేరడం లేదు. కాని పురాణ గాథలను బట్టి గంగాదేవియే గౌతమీ నదిగా అవతరించిందని తెలియడం చేత ఆ నదీ వాచక నామానికి చివర గంగా పదాన్ని జోర్చారు.

ఉదా :- గౌతమీ గంగ, దీనికి Kiang వాడుకకు పోలిక లేదు.

3. హేతువు : శ్రీలంకలో ఈ నాటికీ గంగా పదాన్ని నదీ వాచకం చివర చేర్చి వాడుకొంటారు.

విమర్శ : ఈ హేతువు సరియయినదిగానే కనిపిస్తుంది. కాని గంగానది

గంగ ఉత్తర భారతదేశంలో గావి భారతదేశములో గావి ఈ వాడుక పూర్వకాలంలో లేదు. గంగానదీ ప్రాతస్వం ప్రచారానికి వచ్చిన తర్వాత తమ సమీపంలో నది గూడ అంత గొప్పదే అనే అభిమానంతో సింహళంలో నదీ వామాలకు చివర గంగా పదాన్ని చేర్చుకొని యుంటారు. ఇది మహాత్మాగాంధీ నామాన్ని పలువురు తమ పేరులకు చివర చేర్చుకోవడం వంటిది.

4. హేతువు : Kiang అనుదానికి మాండలికముగా Ghialang = River అనే వాడుక ఉంది. దీని నుండి గంగ ఏర్పడి యుంటుంది.

విమర్శ : పరిమిత ప్రాంతంలో వాడుక గలిగిన Ghialang అనే దాని నుండి అత్యంత విస్తృత వ్యాప్తి గలిగిన గంగా పదమేర్పడే నవదం అనుచితం.

5. హేతువు : గంగా పదం ఒక అస్థికో పదానికి సంస్కృతీకరణం.

విమర్శ : సహజ పదానికున్న వ్యాప్తి క్షృతక పదానికుండదు. అస్థికుల పదాన్ని 'గంగా' అని సంస్కృతీకరిస్తే ఈ పదానికి భారతదేశంలో ఇంత వ్యాప్తి కలగదు.

6. హేతువు : గంగా పదమునకు ఒక నది, నీటికాలువ అనే మౌలికార్థం అధునిక బెంగాలీ భాషలో భిన్నపరచబడింది.

విమర్శ : గంగా అనే పదం నదీ విశేష వాచకంగా ఋగ్వేదంలో ప్రసిద్ధిని పొందింది. కనుక ప్రాచీన భారతీయార్య భాషలలో ఎవరైన నదీ సామాన్య వాచకంగా దీనికి వ్యవహారముంటే దానిని ప్రమాణంగా తీసికోవచ్చును. కాని అధునిక భాషలోని వ్యవహారం అర్థ విపరీతానుచే ఏర్పడియుండవచ్చు. కనుక ఇది ప్రమాణంకాదు.

7. **హేతువు :** మధ్య వైనాలో Kiang అను పదముంది. ఇది Sino - Tibetan Dai లేక Thai లకు మరియు అస్ట్రోక్ ప్రజలకు చెందింది.

విమర్శ : Kiang అను పదము సీనో టిబెటన్ దాయికి చెందిందా? తాయికి చెందిందా? అస్ట్రోక్ ప్రజలకు చెందిందా? అవలు వైసియులుగా శ్రీ సునీకకుమార్ చటర్జీ గారిచే అంగీకరింపబడిన ఉత్తర వైనావారి భాషలో గూడ ఈ పదానికి రూపాంతరాలుండటం చేత ఇది వైనా భాష పదమని చెప్పవచ్చు. ఒకే పదం రెండు భాషలకు చెందిందని చెప్పడం అనుచితం. Indo-China లో, మధ్య వైనాలో, దక్షిణ వైనాలో, ఉత్తర వైనాలో విభిన్న రూపాలతో ఉన్న ఈ పదము అస్ట్రోక్ ప్రజలనుండి అన్ని సీనో టిబెటన్ శాఖలలో వ్యాపించిననడం యుక్తిదూరం.

వైసియుల పదాన్ని అస్ట్రోక్కులు భారత దేశానికి తీసికొనిరాగా అది వ్యాప్తి పొంది సంస్కృత భాషాపదంగా మార్చబడినదని చెప్పడం అనుచితమైన కల్పనం, నిరాధారం

8. **హేతువు :** Thai Khong = Empetuous, Violent = (సం) ఖర అని అర్థం. Common Khmer ల నది పేరు Tonle - Thom దీని అర్థము. 'Great River' దీనికి సంస్కృతములో మహానది, ఖరనది అని రెండు రకాల అర్థాలు. Annamitic వారు నదిని Song-ton అందురు. దీనికి Great River అని అర్థము.

విమర్శ : భారతదేశంలో గంగకు 'ఖర' అనే వాడుక లేదు. ఏ పెద్దనదినయినా మహానది అని వాడవచ్చు. గంగకున్న ప్రధానమైన పేరులలో

‘మహానది’ అనే పేరు గూడా లేదు.

ప్రాచీన నిఘంటువుయిన అమరకోశం లో గంగ పర్యాయ పదాలలో ఖర పదం గాని ఆ అర్థాన్ని తెలిపే మరియొక పదం గానీ లేదు. దానిలో గంగకు భారతీయ సంస్కృతిలో గాఢ సంబంధాన్ని తెలిపే భాగీరథి, జహ్నుతనయ, సుర నిమ్నగ, భీష్మనూ, త్రివథగా వంటి పర్యాయాలున్నాయి.

అస్థిక భాషలో ఈ పదముందనడానికి వారాధారం చూపలేదు. అస్థిక ప్రజల లాఠ్యుల ప్రాణల్యానికి నిలవలేకపోయిన వారు. ద్రావిడులలో, అర్యులలో కలిసిపోయిన వారు. వారిప్పటికీ నాగరికతను పొందలేదని చటర్జీగారే వెల్లడించారు.

గెలిచిన వారి ప్రభావము ఓడిన వారిపై పడడం ఉంది. నాగరకుల ప్రభావ మనాగరకులపై పడవచ్చు. ఓడిపోయి పారిపోయిన వారు, అనాగరకులు నయిన అస్థిక ప్రజల పదం అర్యుల సంస్కృతిలో ప్రవేశింపదనరాదు. దానికి ఇంత వ్యాఖ్య కలిగిననడం మాత్రం యుక్తికి దూరం.

ప్రాచీన చైనీయులు Me-Khong ను Khiang అనడం, దక్షిణ మధ్య చైనాలలో Kiang అను రూపం నదీ సామాన్య వాచకంగా ఉండడం అనే విషయాలను పరిశీలిస్తే అతి పురాతన కాలంలో Me-Khiang అని ఆ River నకు పేరుండేదనీ, అందలి చివరి భాగమే Kiang, Khong అను రూపాలను పొందిందని తోస్తుంది. ఉత్తర చైనాలో Ho అనేది గూడ Khong అనే రూపంలో నడుమ ఉండడం గమనింపదగిన విషయం. ఘోషవంతం, నాదవంతం అయిన Ho అనేది కంఠ్యమయిన K తో కలిసి యున్నప్పుడు Gha అనీ, విడిగా ఉన్నప్పుడు Ho అనియు నుండడం ధ్వని పరిణామానికి సముచితమే. అనగానివి యన్ని రూపాలు సీనో టిబెటన్ కుటుంబానికి స్వకీయములే కావాలి.

సంస్కృతంలో గమ భాకువుకు అచ్చుత్తి గలిగితే మొదటి వర్ణం జతారముగా

మారుతుంది. కాబట్టి గంగా పదం సంస్కృత భాషకు చెందినదయితే దానిలో గమ్ ధాతువునకు అచ్చుత్తి కలగడం చేత ధాత్వాది వర్ధానికి జకారం వచ్చి 'జంగా' వంటి రూపము కావాలి. అలా కాలేదు. కనుక ఇది సంస్కృత పదం కాదని పూర్వపక్షం.

గమ్ ధాతువునకు 'గన్' ప్రత్యయము చేరడం చేత గంగా పదమేర్పడిందని సిద్ధాంతకొముది తెలుపుతుంది¹⁶. కాబట్టి అక్కడి గకారానికి జకారం రాదు. ఈ 'గన్' ప్రత్యయం గంగా పద సాధనం కోసం మూత్రం పుట్టింది కాదు. గమ్ ధాతువునకు గన్ చేరడం చేత 'గంగా' ఏర్పడినది. అదే ధాతువునకు 'గన్' చేరడంచే 'అర్ఘ' (పురోడాశము) అనే రూపం సిద్ధించింది¹⁷. అట్లే 'గన్' నకు కిత్తము విధింపబడడంచే గుణము రాకుండా 'పూగ' అను రూపమేర్పడింది¹⁸. భృజ్ ధాతువునకు 'నుటో' అగమంగా చేరడంచే భృజ్ అనే రూపమేర్పడింది¹⁹. శృ ధాతువునకు ప్రాస్యం కలగటంచే 'శృణ్' అను రూపము సిద్ధించినది²⁰. వృద్ధిని గూడ అంగీకరించుటచే ఏర్పడిన రూపము 'శార్దమ్'²¹.

ఇన్ని శబ్దాలలో కనబడే 'గన్' ప్రత్యయాన్ని నిరాకరించటం న్యాయం కాదు.

గంగను హిందువులు పూజిస్తారు. దాని జలమందు పవిత్ర ఋద్ధి యుండటంచే పవిత్ర జలములన్నిటినీ గంగా పదముచే పిలవడం తరువాత జరిగి యుంటుంది. ఇది అర్థ విపరీతామం. కావున బెంగాలీ, సిలోన్ మొదలగు భాషలలో నదీ సామాన్య వాచిగా గంగాపదం ప్రయుక్తమవడం తరువాతి కాలంలో జరిగిన పని యనీ, ఆ అర్థం మౌలికార్థం కాదనీ చెప్పవచ్చు. భారతీయ భాషలలో మురితి కాలువను 'గంగ' అని వ్యవహరింపక పోవడం గమనింపదగిన విషయం.

16. భట్టక దీక్షితులు, సిద్ధాంత కొముది, ఉపాధ్యాయులు 120 నా.

17. భట్టక దీక్షితులు, సిద్ధాంత కొముది, ఉపాధ్యాయులు 120 నా.

18. పై గ్రంథం 121 నా

19. పై గ్రంథం 122 నా

20. పై గ్రంథం 123 నా.

21. పై గ్రంథం 124 నా.

ఏ దేశంలో ఏ వస్తువులుంటాయో ఆ దేశంలో తద్వారక వదములుండటం అవశ్యకం. గంగ భారతదేశంలో హిమాలయంలో పుట్టింది. ఈ దేశంలో ప్రవహించింది. కాబట్టి దానికిచటి భాషలలో పేరుండటం యుక్తి సమ్మతం.

మొదటి నుండి నదులను, వాని యుత్పత్తి స్థానాలను గుర్తించటం అర్హుల కలవాటు²². ఆ గుర్తించిన వానికి వారు నామముల నేర్పరచుకొనటం సమచితమే కదా! గంగోత్రి, యమునోత్రి మొదలయిన నదీ జన్మస్థానాలను వారు యాత్రా స్థలాలుగా మన్నించడం ఇక్కడ గమనించదగిన విషయం.

గంగా పదం సంస్కృతంలో మొదటి నుండి ఉంటే తక్కిన ఇండో యూరోపియన్ భాషలలో దీనికి సమాన రూపముండాలి గదా అనే ప్రశ్న తల ఎత్తుకుంది.

అర్హులు భారతదేశానికి వచ్చిన తర్వాత గంగానదికొకపేరు పెట్టుకొన్నారని భావించవచ్చు. వారు సగచ్చతీతిసగః అని ప్రత్యయోత్పత్తి భాషయయిన సంస్కృతం నుండి నూతన పదాలను కల్పించే అలవాటు గలవారు. కావున ఈ పదము యూరోపియన్ భాషలలో ఉండవలసినదే.

భగీరథుడు తపస్సు చేసి గంగను భూమికి తీసికొని వచ్చిననే గాఢమైన ఇతిహాస విశ్వాసం లేనివారుగూడా జానపద వాఙ్మయ పరిశీలన విధానంతో పరిశీలిస్తే ఒక అర్థ నాయకుడు మిక్కిలి క్రమించి మంచుకొండల నడుమ ఉన్న గంగకు దారి వేర్పరచి భూమిపై ప్రవహించ జేసిననే మూలాంతాన్ని గ్రహించవచ్చు.

హిమ వగాన్నుండి జీవనదిగా ప్రవహించే నదిని 'గమనాత్ గంగా' అనే

22 వేదముందలి నదీజన్మస్థాన వర్ణనలను రహతీయము
తైత్తిరీయారణ్యకం - 1 ప్ర. 2 అను - 1, 2 వసపలు

వ్యక్తులతో గాని, గంగా యమునా సంగమంలో స్నానం చేయటం ప్రత్యేకమైన భావం గల అర్చనలు 'ఉత్తమాం గతిం' గచ్ఛన్తునయేతి గంగా' అనే వ్యక్తులతో గాని దీని నేర్పరచుకొనియుంటారు.

ఋగ్వేదంలో గంగా పదం నదీ విశేష వాచకంగా ఉన్నది. అచట గంగా యమున, సరస్వతి మున్నగు నదులు పేర్కొనబడ్డాయి. నీనో దిబెటన్ కుటుంబంలో 'కియాంగ్' మున్నగు రూపాలు నదీ సామాన్యాన్ని తెల్పుతున్నాయి. కనుక ఆ రెండూ భిన్నాలనీ, ఋగ్వేదంలోనే ఉండటం వల్ల 'గంగాపదం' సంస్కృతాని స్వకీయమే అనీ చెప్పాలి. ఋగ్వేదంలోని 6వ మండలంలోనే గంగా పదానికి జన పదమయిన 'గాంగ్య' అనేది ప్రయోగింప బడటం చేత గంగా పదం మిక్కిలి ప్రాచీనమని చెప్పక తప్పదు.

పుషకము, యజ్ఞపాత్రల ద్వారా వ్యవహరించు

